

1907 წ.

8 იანვარი

№ 9

ახალი დროება

ორშაბათი

ტალკი ნომერი ღირს 10 კაპ.

№ 9

ყოველკვირეული გაზეთი

აგ.ბ. 1-16. ს.

№ 9

რედაქციის ადრესი:

თბილისი.

თბილისი, მიხეილის პროსპექტი, სახ. № 102.

რედაქტორთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე 12—2 საათამდე.

კანტორა ხელის-მოწერათვის ღია ყოველ დღე დილის 9 საათი-

დან 2 საათამდე და საღამოს 5-დან 7-დე.

განცხადების ფასი: 1-ლ გვერდზე პეტით—15 კაპ., უკანასკნელ

გვერდზე—10 კაპ.

რედაქციის სახელი

12/11/07

№ 33

პროფესიონალური კავშირები და საარჩევნო
კამპანია *).

ამ ნომრისათვის დამზადებული ფელეტონი — ანარხიზმი თუ
ოციალიზმი გადაიღო...

ყოველკვირეული გაზეთი

„ახალი დროება“.

გამოვა ორშაბათობით.

გაზეთის ფასი ხელის-მოწერათვის:

თბილისში: ერთი წლით	5 მანეთი,
„ ნახევარი წლით	2 „ 50 კაპ.
„ სამი თვით	1 „ 25 „
„ ერთი თვით	— 40 „

თბილისის გარეთ:

„ წლით	6 მან.
„ ნახევარი წლით	3 „
„ სამი თვით	1 „ 50 კაპ.
„ ერთი თვით	— 50 „

საგარეო გარეთ:

„ ერთი წლით	8 მან.
„ ნახევარი წლით	4 „
„ სამი თვით	2 „
„ ერთი თვით	— 80 კაპ.

ტალკი ნომერი ღირს ორი შუკრი.

მიიღება ხელის მოწერა პროცინკებში, შემდეგ პირებთან:

ქუთაისში — ისიდორე კეცხაძესთან.

ბათუმში — მიხაკო კალანაძესთან.

ბაქოში — პავლე ჯალაღანისთან.

ზონში — წიგნის მალაზია „რუსთაველში“

ფოთში — ლავერენტი ტულუშთან.

ხაზურში — ლიზა ნეკაშვილთან, საკუთარ სახლებში.

ჩოხატაურში — კოტე მახარაძესთან.

გორში — არჩვადის წიგნის მახარაზი.

ოზურგეთში — წიგნის მალ. „იმედ“ ში.

ლანჩხუთში — შალიკო ცინცაძის წიგნის მალაზიაში.

ჭიათურაში — ვლადიმერ მოსეშვილთან.

თბილისში — 1. წ. მალაზ. „სოციალ“, სოსიკო მერკვი-

ძესთან. 2. სასტუმრო „იალტაში“, ვასილ კერესელიძესთან,

გოლოვინსკი პროსპექტზე — წიგნ. მალ „ნოვია რეი“ ში.

მიხაილოვის ქუჩაზე — წიგნ. მალაზ. „ობრაზოვანიე“ ში.

კიროვნი ქუჩაზე — ვასილ გადილიას წიგნის მალაზიაში.

1. პროფესიონალური კავშირები და საარჩევნო კამპანია. 2. პროფესიონალური მოძრაობა 1906 წელს. 3. ფელეტონი: ლექსი — ბაზარზე. 4. „შე, საძაგლო!“ 5. პროფესიონალური კავშირები და მუშათა მოძრაობა, ტფილისი. 6. კავკასია. 7. რუსეთი. 8. სტატისტიკა. 9. კავშირები. 10. რედ. კტი-საგან. 11 ღია წერილი „ზარის“ რედაქციას. 12. სიტყვების ახსნა. 13. ანგარაში „ახ. დროების“ და 14. დანმარება.

კარებიდან გაუძახე, ის ფანჯრიდან შემოფრინდება... როდესაც სამხედრო-საველე მთავრობა ყოველ ღონისძიებას ხმარობს აღმოფხვრას დედა-მიწის ზურგიდან „პოლიტიკა“ — კითხვა ქვეყნის პოლიტიკური თავისუფლებისა, — როდესაც ის ერეკება იატაკ-ქვეშ პოლიტიკურ პარტიებს, მაშინ „პოლიტიკა“ ძვრება, როგორც ქარი, მკიდროთ დახშულ შენობის ყველა ხერხელებში და ქვრიტიმელებში, ისეთ ორგანიზაციებში, რომელთა მიზანი პოლიტიკა სრულიად არ ყოფილა.

პროფესიონალური კავშირების მიზანი ეკონომიური ბრძოლის ხელმძღვანელობაა. მაგრამ, რამდენადაც მთავრობა მეტად ხუთავს და ავიწროვებს პოლიტიკურ პარტიებს მუშა კლასისას, იმდენად მეტად და მეტად იყენებდა „პოლიტიკით“ პროლეტარიატის ეკონომიური ორგანიზაციები. ბრძოლა თავისუფლებისათვის არ არის ხელმძღვანელების „სიჯიუტე“ (не капризъ важаковъ); ეს უსაქიროესი მოთხოვნილებაა მთელი მუშათა მოძრაობის. ამისათვის ეს მოთხოვნილება ეძებს და პოულობს დაკმაყოფილებას ყველგან: სადაც შესძლებს.

პროფესიონალური კავშირები თამაშობენ და ითამაშებენ პირველ როლს მუშათა კლასის განმათავისუფლებელ მოძრაობაში. ისინი ითამაშებენ ამ როლს მომავალ საარჩევნო კამპანიაშიაც და, რამდენადაც შევიწროვებულია თავის მოქმედებაში ს. დ. პარტია მუშათა კლასისა, იმდენათ ღიღინიშენელოვანად და პასუხის-მგებლად ხდება პროფესიონალური კავშირების მდგომარეობა.

ადვილი მისახვედრია, რომ განმათავისუფლებელ ბრძოლაში პროლეტარს, წევრს პროფესიონალური კავშირისას — არ შეუძლია დაისახოს სხვა მიზნები, გარდა იმათისა, რომლებიც სდგანან მთელი მუშების წინ. სულ ერთია, სადაც უნდა მუშაობდეს ის: ფაბრიკაში, ზავოდში, სახელოსნოში, რკინის გზაზე, თუ გინდ მემამულის მიწაზე, — აცვია მას პიჯაკი, პალტო, თუ ძონძებშია გახვეული, — ინტერესები დაქირავებული შრომისა ყოველგან ერთგვარია ამისათვის ყველა მუშები, ყველა კაპიტალისაგან დამონებულ-დაქირავებულნი, დაინტერესებულნი არიან მასში, რომ მოიპოვონ, რაც შეიძლება, მეტი პოლიტიკური თავისუფლება და შეერთდენ ერთ საკუთარ კლასიურ პარტიათ, თავიანთი სრული სოცია-

*) „На Очереди“ Ф. Дана.

ლური განმათავისუფლებელ ბრძოლისათვის. მოგაღება თუ-
თოეული შეგნებული მუშის—ყოველი თავის მოქმედებით ღზარდის
და გაზაგროს პროლეტარიატში კლასიური ერთიანობა და გამსჭე-
დოს მუშებმა კლასიური თანხმობის გრძნობით. წინააღმდეგ
ამისა, მთავრობა და ყველა ბურჟუაზიული პარტიები გამო-
უკლებლად—ყოველთვის ეწინააღმდეგებოდნენ და აწიკ ეწი-
ნააღმდეგებდნენ ასეთ შეერთებას მუშა ხალხისას. როდესაც
ალარ შეიძლება მუშების შეერთების შეჩერება, მაშინ მთავ-
რობა და ბურჟუაზია ხმარობენ ყოველ ღონეს, რომ დააქუ-
ცონ ბრძოლა მუშა კლასისა და ამით დაასუსტონ ის. თქვენ
გსურთ იბრძოლოთ თქვენი ინტერესებისათვის? — ეუბნებიან
მუშებს. კარგი, იბრძოლეთ! მაგრამ ქარხნის მუშამ იბრძოლოს
თავის ინტერესებისათვის, სახელოსნოს მუშებმა თავისათვის,
ნოქრებმა თავისათვის და სხვა-და-სხვა. . თქვენ რა საქმე
გაქვთ ერთმანეთთან?

ამ გვარად, სხვა-და-სხვაგვარი პარტიები დრო გამოშვებით
იტყუებენ თავიანთ მახეში სხვა-და-სხვა ხელობის მუშებს იმ
დაპირებით, რომ მათ წარმომადგენლებს გაიყვანენ სათათბი-
როში: ნოქრს, რკინის-გზის მოხელეს, ქარხნების და სახე-
ლოსნოების მუშებს... პროფესიონალური კავშირები არ უნ-
და წამოეგონ ასეთ შხამით მოწამოლულ ანკესებზე. იმათ უნდა
ახსოვდეთ, რომ მხოლოდ საყოველთაო, სრულიად რუსეთის
გაფიცვებმა, მხოლოდ საყოველთაო გაერთიანებულმა ბრძო-
ლამ მთელი პროფესიის მუშებისამ წარმოშობა ქვეყანაზე
პროფესიონალური ორგანიზაციები და მით მისცა საშუალება
თვითთველ პროფესიას, დაიცვას თავისი ინტერესები. მთელ
მომავალ ბრძოლაში, თვითონ დუმაშიც ძალა და მნიშვნე-
ლობა მუშათა წარმომადგენლობისა იქნება დამოკიდებული
არა იმისაგან, რომელი პროფესია რომელ დეპუტატს წარა-
დგენს, არამედ იმისაგან, იქნებიან თუ არა ეს დეპუტატები
გამომხატველნი მთელი პროლეტარიატის გაერთიანებული სუ-
რვილებისა. მუშათა დეპუტატების საბჭოები იყვენ ძლიერნი
არა იმიტომ, რომ თვითთველი პროფესია იყო იქ წარდგენი-
ლი, არამედ იმიტომ, რომ იმათი სახით ყველა პროფესიები
შეერთდნენ და ერთი მოსაზრების და ერთი სურვილის განმა-
ხორციელებელნი შეიქმნენ. დაარღვიეთ ეს ერთობა—ინტე-
რესებიც თვითთველი პროფესიისა ცალკე დაიზარდება, ყველა
ისინი ძლიერ იქნება თითო-თითოდ მტრისაგან. როგორც
წინათაც ვთქვით, ტყუილად არ ცდილობენ ყველა ბურ-
ჟუაზიული პარტიები, მუშების ცალკე პროფესიებათ დაყოფას
საარჩევნო ბრძოლაში. მაგალითად, კადეტები თავიანთ გაზეთის
(Речь) და კომიტეტის შემწეობით (Справовъ) ტყუილად
როდი აღგენენ ამგვარ რეზოლიუციას: მუშათა კლასის ზოლი-
ტიკური ზარტის გარეშე გვადონ საარჩევნო შეთანხმებას ზარდაზორ
პროფესიონალურ კავშირებთან. თავისათვის-კი ბურჟუაზიას მი-
ჩნია საჭიროდ და აუცილებლად პოლიტიკურად შეერთებულ
პარტიაში მოექცეს. კადეტები—ეს ინჟინრები, ექიმები, ვეჭი-
ლები, „ხემცები“ და სხვ. არ გამოდიან საარჩევნო ბრძოლაში
კერძო პროფესიის კავშირების დროშის ქვეშ და არ საჭიროე-
ბენ თავის ინტერესების დასაცავად უსათუოდ ექიმის ან ვე-
ჭილის გაყვანას დუმაში. პირიქით, ყველა ეს ბურჟუაზიული
პროფესიები კარგად გრძნობენ, რომ, მიუხედავად თვითთველი
პროფესიის კერძო ინტერესებისა, ყველა მათთგინ უფრო სა-
ჭიროა—გამოვიდნენ არჩევნებში შეერთებულად, პოლიტიკური
პარტიის სახით. ამაში, რასაკვირველია, ბურჟუაზია მართა-
ლია, მაგრამ, რაც მართალია ბურჟუაზიის სხვა-და-სხვა პროფე-

სიისათვის, ის მართალია მუშებისათვისაც. პროლეტარები უკლას
პროფესიისა უნდა შეგუდნენ იმ პროგრამის დროშას-ქვეშ, რომ-
ელიც გამოხატავს იმათ საზოგადო კლასიურ ინტერესებს. ეს
პროგრამა თავის-თავით, ცხადია, შეიძლება იყოს მხოლოდ ის, რომ-
ელიც ემხრობა მთელი ქვეყნის პროლეტარებას,—პროგრამა
სოც.-დემოკრატიული.

მაგრამ, ამბობენ: პროფესიონალური კავშირებს უნდა
ქონდეს თავიანთი საკუთარი „პლატფორმა“, რომელზედაც
შეუძლიანთ შეერთდნენ ყველა წევრები პროფესიონალური
კავშირებისა, პარტიის განურჩევლად. რისთვის? განა, ცხად-
არ არის, რომ ასეთი „პლატფორმა“, ყველა წევრების ერ-
თად შეერთების დროს, ჩამოაშორებს მათ მთელ მრავალ
მილიონურ მასას, რომელიც, უშუალოდ, დიდი თავის უმ-
რავლესობით თავს მოიყრის ბრძოლის დროს სოციალ-დემო-
კრატიულ დროშის ქვეშ.

როგორ მოიქცევა, ვთქვით, წევრი პროფესიონალური
კავშირისა,—ლითონის მუშა, თავის ქარხანაში? გასწევს აგი-
ტაციას პროფესიონალური კავშირში „პროფესიონალურ-
პლატფორმის“ ნიადაგზე, ქარხანაში-კი მუშათა საერთო ს. დ.
პლატფორმის ნიადაგზე? განა, შესძლებს ერთი და იგივე კაც-
გასწიოს აგიტაცია ერთ და იმავე დროს სხვა-და-სხვა სახით
ან როგორ იქნება დუმაში პროლეტარიატის მდგომარეობა
„პროფესიონალური პლატფორმის“ საფუძველზე? ნამდვილ-
მნიშვნელობას დეპუტატს აძლევს კავშირი თავის ამრჩევლებ-
თან ერთად. დეპუტატი ვალდებულია წარმოაყენოს სურვილ-
ამომრჩევლებისა, ვალდებულია წამოაყენოს თვითონ ის „პლატ-
ფორმა“, რომელსაც ის იცავდა არჩევნებზე. რა იქნება პრო-
ფესიონალური კავშირების დეპუტატები ისხდომებიან დუმაში
ცალკე მუშათა ს. დ. ჯგუფისა, განსაკუთრებული პროფესიო-
ნალური პარტიის სახით, იმის საჩვენებლად, თუ როგორ ყოფ-
ნა პროფესიონალური პლატფორმა მუშათა კლასს? თუ ისინი
დუმაში შეუერთდებიან ს. დ. მ. ფრაქციას? მაგრამ, ამ შე-
თხვევაში ისინი არ შეასრულებენ თავიანთ დავალებებს ამ-
რჩევლების წინაშე: იმათ ირჩევენ, როგორც მომხრეებს „პრო-
ფესიონალურის“, და არა ს. დ. „პლატფორმის“. ასე
მოქმედება გამოიწვევდა სამართლიან უკმაყოფილებას ამომ-
რჩეველთა ნაწილისას, რომელიც ბრალს დასდებდა მათ იმაში
რომ ისინი გამოდიოდნენ არჩევნებზე პირადე-ჩამოფარებულ
არ ამბობდნენ წინდაწინ, რომ პროგრამა მთელი მუშათა კლ-
სისა არის პროგრამა სოციალდემოკრატიული.

ცხადია, „პროფესიონალური პლატფორმის“ მიღების დრო
შეგნებულ მუშებს არ შეუძლიათ დაახწიონ თავი წინააღმდე-
გობას. მაინც, როგორ უნდა მოიქცე, რომ არ შეიტანო გ-
ხეთქილება პროფესიონალურ კავშირებში და გამოიყენო ი-
თი ორგანიზაცია მუშათა კლასის საარჩევნო ბრძოლაში? მ-
ლი ადვისი და მოსკოვის კავშირების დიდმა უმრავლესობამ
დაწყვიტა ეს კითხვა ასე: დაუპირონ მხარი არჩევნების დ-
ს. დ.-ას. ასეც უნდა გადაწყდეს ეს საკითხი იქ, სადაც
როგორც ჩვენში ჩვეულებრივად, დიდი უმრავლესობა პ-
ფესიონალური კავშირთა წევრებისა ემხრობიან ს. დ. და
დაც, მაშასადამე, ასევე გადაწყვეტილება არ უქადის შინა-
განხეთქილებას და კავშირების დაარღვევას.

იქ-კი, სადაც ასეთ გადაწყვეტილებას შეუძლია გამო-
წვიოს განხეთქილება, საჭიროა სხვაგვარად მოქმედება, და-
დგანაც აუცილებელია მოფრთხილება პროფესიონალური ორ-
განიზაციებისა და მავნებელია მიზეზის მიცემა მის დასაშლელად.

ლად: თუ დღეს რომელიმე პროფესიონალურ კავშირში საკმაოდ ნაწილმა წევრებისა ვერ გაიგო კიდევ თავისი კლასიური ინტერესები მთელი მათი სისრულით, გაიგეს ის ხედავს, — ამის თავდებობა მთელი მდგომარეობა პროლეტარიატისა თანამედროვე საზოგადოებაში. კავშირში ყოფნა დააჩქარებს კლასიურ თვითშეგნებას ამ დანარჩენ მუშებისას, და ამისათვის უხერხულია გაუქირებლად განდევნა მათი ორგანიზაციებიდან. ასეთ შემთხვევებში პროფესიონალური კავშირები უნდა აღლევდნენ თავიანთ წევრებს სრულ თავისუფლებას, გასწიონ აგიტაცია იმ პარტიის სასარგებლოდ, რომელიც თითოეულ მათგანს მიანიჭა სასურველად, იმ შემთხვევაში, თუ ეს პარტიები იცავენ ეკონომიურ პროგრამას, რომელსაც აყენებს კავშირი. კავშირების გამგებობანი-კი ვალდებული არიან დარჩენ ნეიტრალურად. ეს-კი უნდა გამოიხატებოდეს, მაგალითათ, მასში, რომ მათ უნდა მიიღონ შესაბამისად სააგიტაციო ლიტერატურა ყველა პარტიებისა, რომლებზედაც-კი არის მოთხოვნილება, ცოტათ თუ ბევრად, საყურადღებო კავშირის ნაწილისა, და, უკვე თვითოეულ წევრს შეეძლება ხელი შეუწყოს იმ პარტიის ლიტერატურის გავრცელებას, რომელიც მას მოსწონს. ეს-კი ნიშნავს იმას, რომ მოიწვიო სააგიტაციო კრებები; — ამ კრებებს მართავს კავშირების გამგეობა და მოიწვევს ყველა იმ პარტიის ორატორებს, რომელთა მოსმენა სურთ კავშირის წევრებს. სოციალდემოკრატიას არავითარი საფუძველი არა აქვს, — ემინოდეს სხვა პარტიების წარმომადგენლების ასეთი თავისუფალი მეტოქეობისა! პირიქით, სწორედ, ამგვარ აზრთა შეჯახების დროს მუშების წინაშე, ისინი ყველაზე უწინ და ყველაზედ ნათლად დაანახებენ დანარჩენ კავშირის წევრებს, რომ სწორედ ს. დ. პროგრამა, და მხოლოდ ის საყვებით გამოხატავენ მთელი მუშათა კლასის ინტერესებს. აი, სწორედ იქ, იმათთვის ყველაზე ადვილი იქნება დამტკიცება იმისა, რომ სკრთაზორის სოციალდემოკრატიული დროშის ქვეშ უნდა შეერთდნენ ყველა, ვინც-კი დაქირავებულ შრომას დამონებული ყავს კაპიტალიზმის მიმე უღელ ქვეშ. შეთანხმებული სოციალდემოკრატიული პროგრამის ნიადაგზე, ყველა პროფესიის მუშებს უფრო ადვილად შეეძლებათ შეთანხმება ყველა დანარჩენ კითხვებშიც: ვინ გაიყვანონ ღუმელში, რომელი პროფესიის წარმომადგენლები არიან უფრო საჭირო (ღუმელში) სპეციალური კოდნისათვის, და არა იმისათვის, რომ ისინი დაიკავენ ინტერესებს თავიანთ პროფესიისა და სხვა.

ყველა ამ კითხვების ადვილად გადაჭრა შეიძლება სერიოზულად საერთოდ მთელი მუშათა კლასის სასარგებლოდ. პროლეტარები ყველა პროფესიებისა უნდა შეერთდნენ! მუშათა კლასის მხოლოდ მაშინ ექნება საშუალება აღიმადლოს თავისი ძლევამოსილი ხმა თავისი და მთელი რუსეთის ბედობლის კითხვის გადაწყვეტის დროს.

პროფესიონალური მოძრაობა 1906 წ.

1906 წელმა ძალიან საბრალო მდგომარეობაში მოუყვარა პროფესიონალურ მოძრაობას. ძველი დიდების ნატამალიც აღარ იყო დარჩენილი: მთავრობა გაბოროტებული ანადგურებდა ყოველგვარ კავშირებს, აპატივებდა მათ თანამდებობის პირებს, სწავდა და ანგრევდა კავშირების სადგომებში ყოველგვარ მოწყობილებას და სხვა. ერთის სიტყვით, რეაქცია ერთგულად მეცადინეობდა, რათა მუშათა მო-

ძრაობა ძველ ბარბაროსულ დროსთვის დაებრუნებინა, როცა არავითარი ხალხი სამოქალაქო უფლებებით არა სარგებლობდა, არც იცოდა-რა ასეთი უფლებებისა, არ შეეძლო თვისი კლასიური ბრძოლა ფართო შეკავშირებულ ფორმებში ეწარმოებინა.

არც ხაზინები რჩებოდნენ უკან მთავრობას. რევოლუციის შენაძენთა შორის მას პროფესიონალური კავშირები ყველაზე ცხარედ სძულდა, და თუ აქამდე ითმენდა იმიტომ, რომ დროს წინააღმდეგ ვერა ეწამებინა-რა. და რეაქციამ გაიმარჯვა თუ არა, კაპიტალისტებიც ვეფხვივით გადაერივნენ დამარცხებულ მუშა-ხალხის წინააღმდეგ ბრძოლაში. ყველა შრომის გაუმჯობესებული პირობები ერთი ხელის დაკრით მოსპეს: ყველგან ისევ გააგრძელეს სამუშაო დღე და შეამცირეს ხელფასი. ეს კიდევ არ იკმარეს: პროფესიონალურ კავშირების დელეგატებს სამუშაოდან ითხოვდნენ, პოლიციას აღლევდნენ; ყველა იმ სამრეწველო დაწესებულებებში, სადაც დეკემბრამდის ხაზინები საბრალთ მოაკავა დიდებულმა მუშათა მოძრაობამ, იქ ბურჟუაზიამ დეკემბრის შემდეგ საცხებით შური იძია: ასობით და ათასობით ქუჩაში ჰყრიდნენ მოწინავე მუშებს.

ამნაირათ პროფესიონალურ მოძრაობას მატერიალურათ ძირი თითქმის გამოთხრილი ჰქონდა: თითქმის არავითარი ორგანიზაციური ელემენტები აღარ არსებობდნენ, და უსაზღვროთ გაზრდილი უმუშევრობა კი მძიმე ტვრთს აკისრებდა პროფესიონალურ მოძრაობის გაფანტულ მოღვაწეებს.

მაგრამ პროფესიონალური კავშირების „ფანატიკოსები“ მაინც სულით არ დაცემულან. ოქტომბრის რევოლუციამ ისეთი სამკვიდრო დასტოვა, რომელსაც დეკემბრის რეაქცია ვერ მოსპობდა: მუშებში და მთელ მოწინავე საზოგადოებაში პროფესიონალურმა კავშირებმა უკვე ჩვეულების სიმკვიდრე მოიპოვეს; ფართო „პროფესიონალურმა“ აგიტაციამ, რომელიც პროფესიონალურმა კავშირებმა ენერგიულად აწარმოეს ოქტომბერ-ნოემბერში, ამოუშლელი კვალი დასტოვა ფართო მასის შეგნებაში, მჭიდროდ ჩაუნერგა მას ეკონომიური ორგანიზაციის საჭიროება. აი ამ ხადაც პროფესიონალური კავშირებისა ვერაფერი დააკლო რეაქციის მხეცურმა მძვინვარებამ. ამით საყვებით ისარგებლეს პროფესიონალურ კავშირების მუშაკებმა. მათმა თავგამოდებულმა, შეუბოვარმა შრომამ ნაყოფი გამოიღო. ნელ-ნელა კავშირებმა ისევ წამოდგომა და გამაგრება იწყეს. კავშირების აღმასრულებელი ორგანოები დაუღალავათ ცდილობდნენ, რომ უმუშევრათ დარჩენილ აზხანაგებისათვის ცოტათი მაინც არის გაქირავება შეემსუბუქებინათ. ეწყობოდა ნელ-ნელა საექიმო და იურიდიული დახმარება.

რამდენათ მალე წამოუდგნენ რეაქციის სუსხს პროფესიონალური კავშირები, ამის მამოწმებელია თუბერვალში მომხდარი მეორე კონფერენცია პროფესიონალური კავშირების (პეტერბურგი). ამ კონფერენციაში მონაწილეობა მიიღო პეტერბურგის, მოსკოვის, ვარშავის, კიევის, ხარკოვის, ადესის და რამდენიმე სხვა — სულ ათამდე ქალაქის პროფესიონალურ კავშირთა წარმომადგენლებმა. წარმომადგენელთა მოხსენებათაგან ნათლად გამოიკვია, რომ კავშირები უკვე ფეხზედ აღგომოდნენ რეაქციას, და ახლა რიგი არსებობის უფლებათა გაფართოვებაზე მიმდგარიყა. რეაქცია ახალ ლახტს უმზადებდა 4 მარტის კანონით პროფესიონალურ კავშირებს, პროფესიონალური კავშირებიც მის დასახვედრათ ემზადებოდნენ.

კონფერენციაზე წინდაწინვე დაისვა კითხვა ოთხი მარტის კანონზე იმ სახით, რა სახითაც ამ კანონზე პრესაში ხმები დადიოდა. კონფერენციამ ღირსეული მსჯავრი დასდო ამ კანონს, როგორც მუშათა კლასის ისედაც ვიწრო ბილიკზე დაგებულ მახეს. ამავე დროს კონფერენცია ურჩევდა ყველა ამხანაგებს უკიდურეს შემთხვევაში არც ამ კანონს მორიდებოდნენ და ის, მუშათა კლასის დამონების ახალი იარაღი, ახალი ბრძოლისათვის ფეხის მოსამაგრებელ პუნქტად გამოეყენებინათ. კონფერენციის მსჯელობამ გამოარკვია პროფესიონალურ ორგანიზაციათა გასაფართოვებელი გზები. მან სასურველათ სცნო ხშირ-ხშირი საოლქო კრებები და კონფერენციები პროფესიონალური კავშირებისა. ბოლოს კონფერენციამ აირჩია დროებით ცენტრალური ორგანო—იგივე საორგანიზაციო კომისია მთელი რუსეთის პროფესიონალურ კავშირების სიეზდის მოსამზადებლათ.

კონფერენციამ პროფესიონალურ მოძრაობას საგრძნობელი ნაბიჯი წაადგმევინა პირველ ყოვლისა მით, რომ მან გააფართოვა კავშირების გამოცდილება. ამავე დროს კავშირთა ორგანიზაციული საზღვრები ფართოვდებოდა. გაბნეული ძალები ნელ-ნელა ისევ თავს იყრიდნენ. თან ახლოვდებოდა სახელმწიფო სათათბიროს გახსნა. არჩევნებმა გააფართოვეს „სამოქალაქო თავისუფლება“. ამით მარჯვეთ ისარგებლეს პროფესიონალურ კავშირებმა. 4* მარტის კანონი თანდათან გაოსაყენებელი იარაღი ხდებოდა კავშირების ხელში. კანონმდებელთა აზრით და განზრახვით 4 მარტის კანონს „ნება-რთვათა წესი“ უნდა შეეტანა კავშირების პრაქტიკაში. კავშირებმა-კი იმით ისარგებლეს „გამოცხადებითი წესის“ შემოსაღებად: კავშირები ორი კვირის წინათ უცხადებდნენ და ნებართვას სთხოვდნენ ადმინისტრაციას კავშირის დაარსებაზე. ორი კვირის შემდეგ კი ის ნებართვას აღარ უცდიდა და ცხადად იწყებდა მოქმედებას, იმ საბუთით, რომ ადმინისტრაციამ ნებართვაზე უარი არა სთქვა და, მაშასადამე, ნება დართო.

ნელ-ნელა ხშირდებოდა პროფესიონალური კრებები, გაიკრებოდა პროფესიონალური მწერლობა. მოძრაობა ნელ-ნელა უახლოვდებოდა თავის ოქტომბრულ სახეს...

სათათბიროს დათხოვნა—ეს ახალი რეპრესიების ნიშანი იყო პროფესიონალური კავშირების თავს. ივლისშიაც „დეკემბრული“ მძვინვარებით დაეცა რეაქცია თავს ყოველგვარ კავშირებს. მაგრამ თუ დეკემბერში უძლური დარჩა მთელი ბოროტება მთავრობისა, ეხლა უფრო თვალსაჩინო შეიქმნა მისი უძლურება. პროფესიონალური კავშირები ეხლა უკვე საკმაოდ გამაგრებული იყვნენ, და უფრო ნაკლები ზიანით გადურჩნენ რეაქციის იერიშს. მთავრობის პროვოკაციამ უნაყოფოთ ჩაიარა და კავშირებმა დინჯათ და მოფიქრებულად დაიხიეს უკან. მთავრობის რეპრესიებს სიხარულით მიეგებნენ და ენერგიულათ მხარი დაუჭირეს კაპიტალისტებმა; მაგრამ ეს კრუ დღესასწაული იყო. ვერც ეს შეაჩერებდა თვით ცხოვრების მძლავრ ტენდენციას; პროფესიონალურ კავშირებს მუშათა კლასი ეხლა-კი იმდენათ შეეჩვია, რომ უფრო ნაკლებათ შეეფიქრებოდა მათ არსებობას. ისევ იზრდებოდა მატერიალური ძალა და გავლენა.

4 მარტის კანონს მთავრობამ თავისებურათ დაუწყაო ახსნა; ამისთვის მას სრული ძალა შესწევდა. მაგრამ პროფესიონალურმა კავშირებმა სულ უბრალო საშუალება იხმარეს ამ კანონის წინააღმდეგ, — ის მოქმედების გარეშე დააყენეს მით, რომ არა-კანონიერ ნიადაგზე დადგნენ. ამან ვერ შეუშალა ხელი პროფესს. კავშ. კიდევ უფრო განვითარებას, როგორც ეს მოსალოდნელი იყო. ძველებურათ ხშირათ იმართებოდა კრებები. თანამდებობის პირნი პირნათლათ ასრულებდნენ თავის დანიშნულებას და არც კავშირსა წყვეტავდნენ კავშირების მასსასთან.

პროფესიონალურმა კავშირებმა გაფართოვება და ცალკალკე ქალაქების საზღვრებიდან გამოსვლა იწყეს. გახშირდა ოლქობრივი კონფერენციები, როგორც სხვადასხვა საქალაქო

ფ ე ლ ე ტ ო ნ ი

ბ ა ზ ა რ ზ ი.

სალამო არის. ხალხი ქუჩაზე სასიეროდ გამოფენილა, აღბათ მოსწყინდათ ოჯახებში, დასტოვეს ბინა!.. ყველგან ჩოჩქოლი, მოძრაობა და ჟრიაბული: აქ სიცილია, იქ მწარე კენესა—დაუგდეთ ყური! ერთი ხომ ძალზე გატივნილა, გისიებულა, მეორეს ფერდი-ფერდს მიკვრია, ჩონჩხათ ქცეულა... აგერა ეტლი მოგრაილებს, მოაქვს მთა-ბარი, შიგა ზის ფლიდი, განცხრომის-ძე—ბოზოლა არი; ყველა გზას უცლის, მოკრძალებითა ეპყრობიან, თითქო მის ბედით სხვები ხარობს და ერთობიან!.. ეგერ მშრომელი სარდაფისა წინ ატუზულა, იგი კანკალებს, სიცივისგან მთლათ მოკუტულა; თვალს არიდებენ, შორს უვლიან იმ დაფლეთოლსა: კაცსა არა ჰგავს—მოგაგონებს მხოლოდ აჩრდილსა... მას თავს უფარავს რაღაც მწვარი, ზურგსა კურტანი და მუშტარს ეძებს... ტვირთი თუა გადასატანი; ოჯახშია ჰყავს დამშეული წვრილი ცოლ-შვილი, უნდა იშრომოს, შეიტანოს თავისი წვლილი. აქ კიდევ ხალხში ჩარეულა მეძავი ქალი,

ყველას უღიმის, ყველას წყალობს იმისი თვალი; იგი მანქვითა, მტვრევა-გრეხვით მიდის ქუჩაზე, და მუშტარს ეძებს უთვალთვალეს აქა—ბირჟაზე... ვინ არის იგი, სადაური, სიდან მოსული? რამ გადმოტყორცნა, რისთვის არის აქ ჩამოსული? არაფერ უწყის.—მასში ხელვენ მხოლოდ საქონელს, ნამუსსა ჰყიდის... მაგრამ ოდნათ ეს არ აღონებს! ღუბჭირ ცხოვრებამ შეაჩვია ამ გარყვნილებას, და გროშებზე ცვლის, ახურდავებს თვისსა ქმნილებას... მუხთალმა ბედმა ეგ უფსკრული არგუნა მასა და ჩვენ-კი ვკიცხავთ,—რათ დაადგა იგი ამ გზასა?! ეებს, ცხოვრებაე! შენი წესი რა რიგ ქრელია: ერთისა სიტკბო—მეორესთვის შხამ-ნალღელია...

ალ. გერასიმოვი.

„შე, საძაგელო!..“

(ესკიზი).

I.

„შვილო! მშვიდობით, ჩემო ძვირფასო და სანუგეშო მომავლისაე! მშვიდობით, ჩემო სულო და გულო, ჩემო იმედო, ჩემო სათაყვანებლო ღეთაებე!“

დღეის იქით ოთხი წლის განმავლობაში შენ ვერ იხილავ საზიზღარ ჯალათების-მიერ განადგურებულ კერას, გაუპატიუ-

ცენტრალურ ბიუროებისა, ისე ცალკე პროფესიებისა. მზადდება მთელი რუსეთის კონფერენციები რამდენიმე პროფესიისა. მოსალოდნელია, აგრეთვე მოკლე დროში პროფესიონალური ცენტრების მთელი რუსეთის სივრდი.

პროფესიონალური კავშირები არც პოლიტიკურ მოძრაობას არიან „გამოწყვეტილი“. მათ პოლიტიკურ გულგრილობას თვით მთავრობა უთხრის ენერგიულად ძირს თვისი უგუნური რეპრესიებით. დღეს ყველგან, სადაც კი კავშირები მაგარ ნიადაგზე ღვანან, განსაკუთრებით სატახტო ქალაქებში, გახურებული საარჩევნო მუშაობაა. ექვი არ არის, რომ პროფესიონალური კავშირების დახმარება ს.-დ. პარტიას გაუფართოვებს საარჩევნო ასპარეზს, რომელზედაც მას ავიწროვებენ როგორც მთავრობა თვისი „განმარტებებით“, ისე ბურჟუაზია თვისი ლოკაუტებით.

მაგრამ პროფესიონალური კავშირების მნიშვნელობა ჯერ წინ არის. ისინი ეხმარებიან დღეს პარტიას, დაეხმარებიან მაშინაც, როცა პარტია ამართავს უფრო გადამწყვეტი ბრძოლის დროს.

შოა.

მუშათა მოძრაობა და პროფესიონალური კავშირები. თ ბ ი ლ ს ი.

ორი პროექტი.

(თბილისის სტალრების ცხოვრებიდან).

მრავალ საუკუნოვან დაჩაგრულ და გაყვლილ პროლეტარიატმა შეიგნო თავისი ინტერესები, ღრმად დარწმუნებული იმაში, რომ პროლეტარიატის მტერია ყველა ის მუქთახორა ხაზინები და პოლიციური მთავრობა, ღრმად დარწმუნებული იმაში, რომ ცალ-ცალკე ბრძოლა მარტო ძალების დასუსტებაა, მუშებმა იწყეს დარაზმვა მუშათა პროფესიონალურ კავშირებში, რათა უფრო ძლიერი ძალა დაეხვედრებინათ ხაზინების ძალისათვის.

რებულ შენ საყვარელ დაიკო თეოს, სანთელივით ჩამოდნარ და ქლექით დაავათყოფებულ მამას ციხეში, შენს—ძუძუით აღმზრდელ დედას—მე! ცივ და სამუდამოთ ზამთარ-ზაფხულიან თოვლით შემოსილ მხარესკენ,—სადაც შენი გული უნდა დასკენეს, უნდა მოსცილდეს ძმებს, მეგობრებს, ნათესავებს, მშობლებს და, ეგების, კიდევ შეგკამოს სუსხიანმა ბუნებამ და მით მიწის კერძი-ლა გახდეს!

ამისათვის მე, შენი უტკბილესი დედა, შენი აღმზრდელი და უერთგულესი საყვარელი გთხოვ და უნდა შენს გულზე სისხლით აღბეჭდო ის სურათი, რასაც წარმოადგენს დღეს ჩვენი მხარე...

გახსოვს?! როგორ საზიზღრად გაგიუპატიურეს შენი თვალების წინ შენი მკვიდრი დაი—თეო!.. როგორ გადაგიწვეს სახლ-კარი, ჩვენი საცხოვრებლის ერთად-ერთი ნუგეში, როგორ მოგვაცილეს ჩვენი იმედი—მამა?!

ხომ უყურებდი,—როგორ ველურ ხალხების მგზავსად არბევდნენ და აწიოკებდნენ საწყალი ხალხის საუნჯეს მთავრობის, ანუ გაბატონებულ ბრბოთა ჯალათები! გაიხსენე,—რამდენი უდანაშაულო მეგობრები დაგიხვრიტეს, სასირცხოვო ხეზე ააქრეს და ჯვარზე აკრული აწვალეს!

—მერე რისთვის?! რა დააშავეს?!—

ჰმ!.. იმისთვის, რომ ისინი ითხოვდნენ ქვეყნად სამართალის დამყარებას, ძმობა-ერთობის განმტკიცებას, ადამიანურ,

ამას თბილისის სტალრებიც დახედნენ მომზადებულათ: 1900 წლიდან მოყოლებული ვიდრე 1905 წლამდე აღარ დარჩენილა არც ერთი კერძო სახელოსნო, რომ გაფიცვა არ მოეხდინათ რვა საათის სამუშაო დღის მოსაპოვებლათ და სხვა და სხვა. თუმცა გაფიცვები ხდებოდა ცალ-ცალკე, მაგრამ გამარჯვება მუდამ მუშების სასარგებლოთ თავდებოდა. უწინ დღეში 15—16 საათს მუშაობდნენ, დღეს-კი სამუშაო დღე არ აღემატება 8 9 საათს, და, რადგანაც ნაწილ-ნაწილ (ცალ-ცალკე) გვიან კეთდებოდა საქმე, ამიტომ განიზრახეს 1905 წ. შედგენა პროფესიონალური კავშირისა.

ეს ხაზინებს, ცოტა არ იყოს, არ ეამათ, და მათაც მონდომეს მუშებთან ერთად კავშირის შედგენა. „ჩვენც ხომ თქვენი ამხანაგები ვართ, ჩვენც გვინდა თავისუფლება, ჩვენც თქვენსავით ვიყვლიფებით დიდი მექარხნეებისა და „მებელჩიკებისაგან“, ჩვენც სოციალ-დემოკრატები ვართ, და რატომ არ უნდა ვიყვეთ ერთ კავშირშიო“.

მუშებმაც დაუჯერეს: რა უშავს, ვიყუთ ერთ კავშირშიო.

პირველი კრება მოხდა 1905 წ. 3—4 მარტში პროექტის შესადგენათ, კრებას წარუდგინეს მუშებმა ცალკე პროექტი და ხაზინებმა ცალკე. მუშების პროექტი შეიცავდა პროგრამა მინიმუმს სოციალდემოკრატიისას. ხაზინების პროექტი უთითებდა დიდრონ მექარხნეებსა და მალაზიის პატრონებზე: „ისინი არიან ჩვენი მტრები“, გაიძახოდა ბ. ვაშაკიძე. „ჩვენი ხსნა მდგომარეობს შემდეგში: ა) გავხსნათ რამდენსამე ადგილას „ამბარი“ (ბელელი), სადაც შეუძლია მიიტანოს დამზადებული საქონელი ყველა სტალარმა, რომ აღარ ისარგებლონ მალაზიის ჩარჩ-პატრონებმა ჩვენგანით, ბ) გავხსნათ ხუროს ქარხანა, საიდანაც უნდა მიქონდეს ყველა სტალარს ფიცრები და სხვა მასალები; ეს იმიტომ იყო საჭირო, რომ, შეიძლება მალაზიის პატრონებმა პირი შეკრან, გახსნან ერთად ქარხანა და მასალა ძვირათ

თავისუფალ ცხოვრების დაწესებას! ისინი ითხოვდნენ კეთილ და მშვიდობიან ცხოვრების აღდგენას, მოსაპოვებლად ადამიანთა შორის ყოველივე მტრობა-შუღლისა, ჩაგვრა-დაბეჩავებისა და ბოროტებით აღვსილ ქვეყნის ნაცვლად ყველასთვის სანეტარო და თავისუფალი ცხოვრების შექმნას!..

აი, რას მოითხოვდნენ ისინი და რისთვის დასაჯეს ბოროტმა ძალებმა!

შენც,—შეილო, იმათ რიცხვში უნდა ჩაეწერო... შენც მათსავით ქუდი და მუნდირი უნდა შეგიკერონ და მით გიპირებენ გაგაჯალათონ კიდევ!?

მარა, როგორ უნდა მოიქცე შენ? იგინსავით უნდა გამხედდე? შენც უნდა მოუკლა სხვას მამა, დედა, გაუუპატიურო დაი, გაუნადგურო სახლ-კარი, ამოუწყვიტო მეგობრები და მით მოუწამლო ყოველივე ნუგეში აღფრთოვანებულ-გაფურჩქნულ ცხოვრების?! შენც უნდა დაჰკარგო სინილისი?!

შენ, ჩემი და აგრეთვე საზოგადოების შვილი ხარ; ჩემს მეტს შენთვის არავის უნდა სიკეთე, შენი ბედნიერება!

ჩემი ანდერძი შენთან სრული წინააღმდეგობაა!.. გესმის? წი...ნა...ლმდეგო...ბა!..

მე მირჩენია, შენ მოკვდე, მიწას მიგბარო, მატლებმა შეგკამოს, არ არსებობდე ქვეყნად ჯალათი, სასირცხოვო ადამიანი, სინილის-ნამუს ახლილი! ჩემთვის ბედნიერებაა,—სიცოცხლე შენი სიკვდილი ხალხისათვის, თავისუფლებისათვის, კარგ

მოგვეყიდა ხოლმე, გ) რომ მივადწიოთ ამ მიზანს საჭიროა მოვადგოვოთ კაცის თავზე ხუთი მანეთი, მიუხედავად იმისა, ქარგალია ის თუ ხაზინიო“. აი პროექტიც! ერთმა მუშამ შეეკითხა: შემოსავალი როგორ-ღა უნდა გაიყოსო— უპასუხეს: შემოსავალი ხაზინების იქნება, ხოლო სამაგიეროდ, რომ მუშებს არ დაეკარგოთ გადახდილი ფული, ისინი მუდამ იმუშავენ ჩვენთან, რადგანაც ჩვენ (ხაზინებს) სამუშაო გვექნებაო. რადგანაც კრების გაგრძელება აღარ შეიძლება, შეუდგენ კომისიის არჩევას. კომისიაში უნდა ყოფილიყო 8 ხაზინი და 7 მუშა იმით, რომ ხაზინები უფრო მოკლილები არიან, ვინც მუშებიო, იძახდნენ ხაზინები, — და მეტსაც გააკეთებნო. თუმცა 7 მუშა უნდა ყოფილიყო კომისიაში, მაგრამ ამათგანაც 3—4 ისეები აირჩიეს, რომელთაც კერძო სახელოსნოები ჰქონდათ. „ესენი ხომ თქვენს მხარეზე კერძო სახელოსნოები ჰქონდათ. „ესენი ხომ თქვენს მხარეზე იქნებიან“, — გვარწმუნებდნენ ხაზინები რადგანაც უმრავლესობა ხაზინები იყო, და ისეთი მუშებიც კი ერიდნენ, რომლებიც აყვენ ხაზინების ფეხის ხმაურობას, ამიტომ კომისია იქნა არჩეული ხაზინებისაგან. თუმცა პროექტი უნდა შეემუშავებინათ რამდენიმე დღის განმავლობაში, მაგრამ ვის გახსენებია აწი ეს? ხომ თავიანთი გაიტანეს ბ. ხაზინებმა.

მუშებმა, 9 თვის ლოდინის შემდეგ, გადაწყვიტეს მოეწვიათ მთელი მუშები და ამოეჩინათ ახალი კომისია კავშირის წესდების პროექტის შესამუშავებლათ, — ერთის მხრივ, — და, მეორე მხრივ, მოთხოვნების შესამუშავებლათ, რადგანაც მუშებს გადაწყვეტილი ჰქონდათ მოეხდინათ საერთო გაფიცვა. ბ. ხაზინებისაგან შემდგარი კომისიის ორი წევრი გა-მოცხადდა მუშების კრებაზე რაღაცა ქაღალდით ხელში, აქაც ჩვეულებრივად ბლომათ დაესწრნენ ხაზინები; განეზრახათ შეეშალათ ხელი მუშებისათვის, მაგრამ ამათ! კომისიის წევრებს რაღაცის თქმა უნდოდათ, მაგრამ ერთხმათ უყვარეს მუშებმა: „არაფერი არა გვწამს თქვენი, აქედან გაგვეცალენითო“.

მომავლისათვის! და, მართლაც, აბა ჩაუკვირდი თავისთავს: რისთვის არსებობ შენ თვითონ? რა დანიშნულებაა შენი ცხოვრება? უკან წახვიდე, მონობის და ყმობის დრონი დაიბრუნო და ისე ტანჯვა-წამებაში იცხოვრო? ნუ-თუ ამისთვის უნდა მოუსპო სიცოცხლე მალა-იდეალებისთვის მებრძოლთ გაუგებრო გული, თავისუფლებისათვის ახალგაზდური გრძნობით აღსავსე?!

არა! შე მიჩვენია, შენ მოკვდე გმირი, ვინც ცოცხლობდე ჯალათი, სხვისი მონა, სისხლის-მსმელი, იუდა!... გესმის?! მაშ, გაიგონე, შეილო...

შენ წახვალ!... მარა, მონათა შორის სხვისი მომფენი სალდათი უნდა გახდე! სხვების, ჯალათების მტერი, დაუძინებელი შურის-მაძიებელი! შენ ერთი იქნები ათას მონებში! მერე, რა უყოთ? გაწამებენ, დაგარგავენ, დაგხერტენ, დაგხრჩობენ, ყველაფერს გიქმენ! მარა, ეს შენთვის საშოთხეს და ბედნიერებას უნდა შეადგენდეს, რადგან იცი კვდება თავისუფალი და ადამიანობისათვის მებრძოლი მოქალაქე, და არა მონა, ჯალათი, სინდის დაკარგული!..

შეიძლება, აგცილდეს ეს საჯანჯველიც! მიუხედავად ამისა, შენ სხვა ამხანაგებს უნდა უნებდე თავისუფლების ლაშქარს, უღვიძებდე ადამიანურ გრძნობებს, ერთმანეთის სიყვარულს, ძმობას, ერთობას, ამხანაგობას! შენ უნდა აღგზნებული სულით ჩაჰბერო იმათაც დედ-მამის სიყვარული, სამშობლოსა და ხალხის თანაგრძნობა და სხვა და-სხვა.

მაშინ-კი გამოჩნდა იმ ვაჭბატონების „სოციალისტობა“, რომლებიც ხალხს უმუქიყებდნენ — „სოციალდემოკრატები ვართო“. მაგალითად ს. მაჭავარიანი, რომელსაც თავი სოციალისტად მოქონდა, ხაზინებს ეუბნებოდა: ხომ ჩვენც „მაგათსავით ქუჩებში უნდა დავიარებოდეთ მშვიდები, თუ უნდათ იმუშაონ 10 საათი, თუ არა და, საცა უნდათ იქ წავიდნო“.

ბ.ბ. ხაზინებმა დიდით იწყინეს, როდესაც იმათ წინააღმდეგ ილაპარაკა ერთმა სტალარმა, და უყვიროდნენ მას ბ.ბ. ვაჭბატონი და მაჭავარიანი: „ძირს! არ გვინდა! ეგ ხომ სტალარი არ არის, მაგას რა საქმე აქვს სტალარებშიო“?!

მუშებმა ამოირჩიეს ახალი კომისია და მიანდევს ზემოხსენებული პროექტის და მოთხოვნების შემუშავება. კომისიამ რამდენიმე დღის განმავლობაში კრებას წარუდგინა მომზადებული პროექტი, მაგრამ სისრულეში არცერთი არ იქნა მოყვანილი, რადგანაც იმ ხანებში ყველგან რეაქცია იყო გამეფებული. ხაზინებსაც ეს უნდოდათ, დაუბრუნდებოდნენ ძველ დროს. და ამუშავედნენ მუშებს 9—10 საათს. ეს ადვილათ შეიძლეს მათ ისეთ სახელოსნოებში, სადაც რიცხვით 5 კამდის მუშაობდა, სადაც 5 მუშაზე მეტი მუშაობდა, ისინი-კი ადვილათ არ უფარდებოდნენ ხაზინებს ფეხქვეშ საკრეკ ცხვრები-ადვილათ არ უფარდებოდნენ ხაზინებს: რატომ ჩაღიხართ ამა-ვით. „რომ ვინმემ კითხოს ხაზინებს: რატომ ჩაღიხართ ამა-ვით“, ისინი უსირცხვილოთ მოყვებიან თავის გამართლებას „სო“, ისინი უსირცხვილოთ მოყვებიან თავის გამართლებას ამგვარი ძველი ლათაიებით: „ჩვენც ხომ თქვენი ამხანაგები ვართ, ჩვენც თქვენსავით პარტიის წევრები არა ვართო? ჩვენთან უფრო ნაკლებ ფასებში და მეტი საათები უნდა იმუშაოთ“, ასე იმართლა თავი, სხვათა შორის, ლადო გელაძემ, ბ. ყოდალაშვილი-კი გვარწმუნებს ხოლმე: „სანადის საქარ-თველოში სომხები არ იყვენ მოსული, საქმე კარგათ იყო ჩვენთვისო, როდესაც სომხები მოვიდნენ, მათ ნელ-ნელა გამო-მოგვაცალეს ხელიდან საქმეებიო“. ჩვენ რომ ათი საათი ვიმუშაოთ, ამით არაფერი მოგივითო, პირიქით, მოვიგებთ ფულს,

ეს არის, შეილო, ჩემი ანდერძი და გთხოვ გახსოვდეს სიკვდილამდე!..

II.

აგერ სასაღდათო ამხანაგებიც ჩამოიარნენ და მოსეც წაიყვანეს! მათ შორის ბევრი ღვინით იყვენ გაღვნილნი, გრძნობა დაეკარგათ და, ვინ იცის, რას არ ჩადიდნენ!..

ისინი ლევდენ ყველაფერს! იცოდნენ, რომ შორს, სხვა კუთხეში მიდიოდნენ, ამისათვის გრძნობას იხშობდნენ, ტენის ილაყებდნენ და ცხოვრების ქუქკიან მორევში სტურავდნენ! ხო, ისინი შეუგნებელნი იყვენ! იმათ დივიწყებით თავიანთი ოჯახის, კერას, მიდამოს უბედურება და „ტკბილ“ ღვინოში გაუწირავთ ის ფიქრები, რითაც უნდა ყოფილიყვენ გამსჭვალულნი სასაღდათოთ წასვლის წინ; დიახ, ასინი, მხოლოდ, როგორც მონა—ადამიანები, შეუდრეკელ ბედს დამორჩილებოდნენ...

მოსე კი, დედის ანდერძის შემდეგ, სრულიად გამოცვლილიყო. ის აღელვებული მიდი-მოდიოდა. ეტყობოდა, რომ სინდისი ქენჯნიდა, აწუხებდა და აღელვებდა მას! ის შურით აღვსილი იყო და ერთად-ერთი სურვილი ჰქონდა ჯალათებს ჩარეოდა და თავისი დედის ანდერძი ცხოვრებაში გაეტარებია.

ცოტა ხნის შემდეგ, სასაღდათოებმა გასანაწილებელ ცენტრში ამოყვეს თავი.

ყველანი ჩავიდგებთ ხელში საყოფ საწარმოო იარაღებს და დავამარცხებთ უფრო მოზრდილ ქარხნის პატრონებსაო, შევერთდეთ ერთად წვრილმა ხაზინებმა და მუშებმა, — ჩვენც ხომ ვიყვლიფებით თქვენთან ერთად მსხვილი მექარხნეებისაგანო.

ვიცი, ვიცი ბ.ბ. ხაზინებო, რა ერთგულებიც ბრძანდებით მუშებისა!

შაქრო მუშა.

ვაგზალში საფაროვის ტრაქტორის მოსამსახურეების გაფიცვა. 2 იანვარს დილის 10 საათზე გაიფიცნენ საფაროვის მოსამსახურეები. მიზეზი ის იყო, რომ 1 იანვარს მოსამსახურენი მშვიერ-მწყურვალნი ეყარნენ თავიანთ ნესტიან და აყროლებულ ოთახებში. მშვიერმა კუქმა თქვენი ჭირი წაიღოს, საქმე იმაშია, რომ თითო მათგანს ერგება სამი-ოთხი თვის ჯამაგირები და ბატონი საფაროვი დღეს ხვალობით-კი ატყუილებს საცოდავ მუშებს... ხაზინის ტყუილს მუშებმა დაუპირდაპირეს გაფიცვა და მოითხოვეს საჩქაროთ დაკმაყოფილებას. ბ. საფაროვი კილევ წყრებოდა და კილევ ევედრებოდა... და დილის მუდარის შემდეგ მუშებმა შეიწყნარეს ბ. საფაროვის ვედრება. შემდეგ მიბრძანდა ბ. საფაროვი და ხელი მოკიდა დავთარს, დიიწყო ანგარიში, თუ ვის რამდენი უნდა მისცეს. მაგრამ კილევ არ მგონია, რომ ბ. საფაროვი არ დაატყვილებს საცოდავ და გაძვალ-ტყავებულ მუშებს! ვნახოთ!

წამალოვის საპარიკმახერო. გასულ ზაფხულს აღნიშნულ საპარიკმახეროს ქარგალ-შეგირდებმა გაფიცვით უპასუხეს „დელიყანდ“ ხაზინს, რადგანაც ის ფეხქვეშ თელავდა საერთო გაფიცვით მოპოვებულ უფლებებს. გაფიცვა მუშებისა გამარჯვებით დამთავრდა. მარა, ხაზინი მაინც იმუქრებოდა: „გირჩენიათ სანახევროთ იმუშავეთ, თორემ ყველას მიგაბრძანებთ აქედან“.

საღდათები აქაც გარყვნილების მორევში ცურავდნენ! ღვინით გაღებული ქუჩა-ქუჩა დაეხეტებოდნენ და გამვლელ-გამომვლელ აღამიანებს შეურაცხყოფას აკენებდნენ.

ისინი თავიანთ დარდს ღვინოში ჰკლავდნენ! მოსეკი, ფიქრებს შეებოჭა ღვინისთვის თავი დაენებებია და გაზეთის ფურცლებს ათვლიერებდა, — ეგები სანუგეშოს წავაწყდე რას-მესო!..

დიახ, მოსე განცალკევებული იყო!.. ამდროს ღვინით გაღებული ახალგაზდა საღდათი მივარდა მოსესთან და გრძნობა-დაკარგულმა, უშვერი სიტყვებით წამოიყრანტალა: „ბიჭო, რას ჩაფიქრებულხარ, არ გეგონოს, რომ შენი ფიქრებით ქვეყანა გადააბრუნო!“ და ისევ განაგრძო თავისი უგზო-უკვლო გზა.

„ბიჭო, რას ჩაფიქრებულხარ, არ გეგონოს რომ შენი ფიქრებით ქვეყანას გადააბრუნებო!“; — უნუგეშოთ გაიმეორა მოსემ. ის ამ სიტყვებში თუმცა ვერაფერს ბრძნულს ხედავდა, მარა, გონება-დაბნეულ საღდათის სიტყვა მას გულში მოხვდა, თანაც თითქმის იმედებს უქარწყლებდა.

— რა ვქნა? აი, ჩემ თვალწინ ვხედავ, თუ როგორ იხრწნებიან აღამიანები, ვხედავ, როგორ ილაყებენ ისინი ტვინს ღვინით... მარა, იმათ-კი სულაც ვერ ვეკარები, რომ აუხილო თვალები...

ოხ, ღმერთო! როგორ მიცრუვდება დედის ანდრძი!..

დანა... ამხანაგები მისმა წინადადებამ ვერ მიიმხრო, მიუხედავად იმისა, რომ წილში მეშაობას დიდი მიზიდულობა აქვს მუშის თვალში. ხაზინი იძულებული შეიქნა დამორჩილებოდა ძალას შეერთებულ მუშებისას. მუშას უმიზეზოთ ვეღარ ითხოვეს, თუ დაითხოვა ახლა, სამი თვის უნდა მისცეს. ამის გამო გააზშირა მათზე ქურდობის დაბრალება. ამითაც რომ ვერას გახდა, ერთ მუშას 4 მანეთი უანგარიშა ორი დღის მოცდენისათვის, ისიც ავანთყოფობის გამო, თუმცა მუშას დღეში ორი აბაზი ჯამაგირი აქვს.

ეს „პატროსანი“ ხაზინი შეძლებულია, იმან არხენათ სამსართულიანი სახლი გადმოქიმა, ისე ხომ გამოპრანქული დაბრძანდება: თითო ფოლაქში რვა მანეთს(?) აძლევს! რა თქმა უნდა, ეს ფულები სულ ქარგალ-შეგირდების ოფლით არის მოგებული. სხვათა შორის, ეხლა უსტაბაშობაც მიიღო და კილევ უფრო დიდგულათ იქცევა: გაფიცვით მოპოვებული უფლებები ერთი კვირაა, რაც უკანვე წაართვა ქარგლებს.

ახლა გიორგი სხვა წამალოვია. აქამდის მას ძალა არ ქონდა, ახლა ხუმრობა ხომ არაა — უსტაბაში კაცია, ცნობილ მაჩხანელის კისერზე დაეანგებულ ჯაჭვის ჩამოკიდება! მარა, გახსოვდეს, ბ. უსტაბაშო, თქვენი ბაქიაობის არავის ეშინია. ჩვენ ციხეც გვინახავს, ციმბირიც, კილევაც ენახეთ! მარა ჩვენს მოპოვებულ უფლებებს-კი არ გაგათელინებთ თქვენ ქუქყიან ფეხქვეშ!

მე გახლავარ!

საპასუხო საუბარი „ქახეთის“ აზრ. „ახალ მუშას-თან“.

„ახალი დროების“ მეშვიდე ნომერში აზრ. „ახალი მუშა“ შენიშნავს და ასე განმარტავს ჩემი წერილის საპასუხოდ (რომელიც იყო მოთავსებული „ახალი დროების“ მე-9 №-ში): „თუ მაგდენათ გული გტკივა „ქახეთის“ მუშებსა და მის გამგეობაზე, რაღა შორიდან გველაპარაკები, ახლოს მო-“

III.

მოსე ჩრდილო-აღმოსავლეთ ქვეყნებში გაისტუმრეს. აქ ქვეყანა მოწყვეტილია! ცხოვრება შესაბრალოს სურათს იძლევა: მხოლოდ თოვლი, ყინვა, სიცივე, ქარ-ბუქი, გატიტვლებული ხეები და მინდვრები, ყინვებ ქვეშ მიმდინარე მდინარეები, — აი სურათი აქაური ბუნებისა!.. აღამიანები კი ძალიან ცოტა, ისინიც ქუნჩებში შემძვრალნი, სიცივე-ყინვისაგან დაკლდნებულნი, დაავანთყოფებულნი, უძლოური და დამქნარნი, — აი მათი გამოხატულება!..

მხოლოდ ერთია, ერთად-ერთი სურათი — ეს ის, გამაცოცხლებელი, როდესაც საღდათები გაჰყავნენ ხოლმე თბილ ქვეყნებში „კრამოლნიკებზე“ სანადიროთ, მაშინ ყველანი გამხიარულებულნი, გაცოცხლებულნი, გაღონიერებულნი არიან!.. მხოლოდ მაშინ ეტყობა სიცოცხლეს თავისი ნიშან-წყალი...

მოსესთვის კი ეს პროცესი გამოურკვეველია! მან აღარ იცის, რა გააკეთოს! დედის ანდრძი მან ვერ გაატარა ცხოვრებაში! მარა, არც შეიძლება, — არც აქეთ იყო, არც იქით! ცხოვრება და ბრძოლა გადაჭრილ პასუხს თხოულობს!.. იმან თავის ბედს დაემორჩილა და შეიქნა მთავრობის უერთგულესი მონა!..

ის ღვინოსაც შეეჩვია, არაყს დაუმეგობრდა, ტვინი გაილაყა...

ებლა-კი საჭიროა ჩვეყვეთ ქვევით და ვალაპარაკოთ სტატისტიკური ციფრები. „კახეთის“ საზ. ლენინის სარდაფში ოც სხვადასხვა ღარკათ არის შრომა განაწილებული (რაც დღეს ანარქიულად ხდება). რომ მე შეცდომაში არ შევსულიყავი, ამ რამდენიმე დროის განმავლობაში, ამხ. „კახეთის“ მუშებზე შეკითხვით, და ჩემი დაკვირვებითაც, ასეთი ცნობები შევეკრიფე, თუ რომელ დარგის სამუშაოზე, რამდენი კაცი იყო საჭირო ნორმალური შრომის გასაწევათ. აი, ეს ციფრებიც: 1, ლენინის ჩამომსხმელი — 6 კაცი, 2, პრობკის დამკვერელი — 4 კ., 3, იარლიკის და ბანდიროლის დამკვერელი — 6 კ., 4, ბოთლების მრეცხელები — 10 კ., 5, „ზაკაზზე“ მომუშავე — 2 კ., 6, გარეცხილი ბოთლების შემომტანი — 2 კ., 7, გასარეცხი ბოთლების შემომტანი — 2 კ., 8, ლენინის გამწურველი — 2 კ., 9, „იაშჩიში“ ჩამწყოები — 4 — 5 კ., 10, ლენინის გადამღები — 12 კ., 11, კურტანზე მომუშავე — 3 კ., 12, „პაროვიკზე“ — 1 კ., 13, ბუკის მრეცხველი და გამომწყველი 3 — 4 კ., 14, მზარეული — 1 კ., 15, მევზოვე — 1 კ., 16, ლამპების გამწმენდი — 1 კ., 17, ლენინის მკეთებელი — 2 კ., 18, დროგზე მომუშავე — 4 კ., 19, ღურგალი — 2 კ., 20, „კანტორაშიკი“ 3 კაცი... და ყველა ესენი სულ შეადგენენ (71) სამოცდა თერთმეტ კაცს. ებლა ვეკითხები ამხანაგ ახალ მუშას: რამდენი კაცი მუშაობს ყველა ამ საქმეზე? მაგრამ, სანამ ამხ. „ახალი მუშა“ გვეტყოდეს, ჩვენ ვეტყვიტ მკითხველებს: 35—40—45 და იშვიათად 50-მდის!

აი, ჩემი „ძველი მუშის“ ტყუილი და, აი, „ახალი მუშის“ მართალი!... ამხანაგო, „ახალი მუშა“! სამოცდა-თერთმეტს რომ 45 გამოვაცლოთ (საშუალო რიცხვით ვსარგებლობთ) დარჩება 26, და რომ ოცდა ქვესი კაცის ძალის ხარჯვა დავაკისროთ იმ 45 კაცს იმაზე მეტი, რომელსაც ისინი ეწვეიან ნორმალური შრომით, განა ეს დაახლოებით ორი კაცის ძალის ხარჯვას არ ნიშნავს? ჩემი საზომით კი, ხოლო თქვენი რა მოგახსენო.

ლით ჩამოვალ და შემეგებენითო! აგრეთვე ახარება დედას, კარგ-კარგი და ძვირფასეული საქონლები, ფარჩები, აბრეშუმობა და სხ. მომაქვს და ურემი დამახვედრეთო!..

დიდ-შაბათს, საღამოს, მოსე მართლა მოვიდა თავის განადგურებულ სახლში.

დედა, შავ-ძონძებში გახვეული, კერასთან იჯდა და გაყინული გულით ელოდა თავის საძაგელ შვილს.

ჯალათმა მოსემ პირველსავე დანახვაზე იგრძნო რაღაც არა-ჩვეულებრივი მოვლენა, მარა, ფიქრობდა, თავისი მოტანილი საქონლებით მოესყიდა სახელოვანი დედის გული..

შუალამე იყო!.. მახლობელ ეკლესიაზე მორთეს განუწყვეტელი ზარების რეკა!.

მთელი სოფელი ფეხზე იდგა... ყველანი ახლებში გახვეულიყო და ეკლესიისაკენ მიექანებოდნენ! პელაგია-კი დამწუხრებული, დროს უყურებდა, რათა მოსესთვის პასუხი მოეთხოვა.

ის გარეთ გავიდა. შენახულ და „წამლით“ გატენილ დამბაჩას ხელი დაავლო და ჯიბის კალთაში ამოიფარა!

მოსე! წავიდეთ ეკლესიაზე!..

მოსე და დედა წავიდნენ...

ამდროს ეკლესიის გალავანი ხალხით იყო გაქედილი, პელაგიამ თავისი შვილი შუაგულ ალაგას მიიწვია.

— მოსე! ხმა მალლა დაეკითხა დედა, — გახსოვს რა და-

ბოლოს, ამხ. „ახალი მუშა“ თავს ანებებს მის შენიშვნებს და ამბობს: „როგორც თქვენი წერილიდან სჩანს, ახლო მეზობელი უნდა იყო, და არც გაგიძნელდება ჩვენთან მოსვლა და დარიგება, თუ როგორ უნდა მოვიხმაროთ მოპოებული თავისუფლება“.

გულახდით უნდა გითხრათ, ამხანაგო, რომ ეს უკანასკნელი სიტყვა სიამოვნებას მგერის, სიხარულს მიორკეცებს და ენერგიას მიძლიერებს; ვეცდები კიდევ, რამდენათაც ღონე და ცოდნა შემწვეს, მუდამ მხარში ამოგიდგეთ ყოველის მხრით, — ცოდნით, ბრძოლით, რომ საერთო-საზოგადო სამსახური შევასრულოთ. ხოლო ერთი რამ მაკვირვებს, ამხანაგო „ახალი მუშა“: ჩვენ შენთან ვართ მუდამ ჩვენი ცოდნის დაგვართ! — სამწუხაროთ, — თქვენ ვერ შეგინიშნავს, რა გაეწყობა! თქვენი თქმის არ იყოს, წარსული შეცდომა დაივიწყოთ, თუ გინდ ჩვენზე იყოს ეს ბრალდება, მხოლოდ და მხოლოდ აწი შეუდგეთ, მეცადინეობას წინსვლა-განვითარებისათვის.

შევამცირეთ წითელ „ნუნუს“ გადაჩანჩქარება, შევამცირეთ უზრდელური ლანძღვა-გინება, მოვსპოთ ურთიერთ-შორის მძულვარება და დავამყაროთ ურთიერთშორის ძმური, ამხანაგური სიყვარული და ხელი-ხელ ჩაკიდებული და სოლიდარობით აღჭურვილი გავწიოთ წინ და თავზარი დავცეთ ჩვენს მოსისხლე მტრებს — ბურჟუა-კაპიტალისტებს და მათ მფარველ ბიუროკრატებს!

„ახალი მუშა“! ჯერ დროებით ამით ვათავებ წერილობით საუბარს თქვენთან და, თუ მოისურვებთ და კიდევ გამოგვეკამათებთ, ეს ძლიერ სასურველია და სასარგებლოც. ჩვენ დიდს სიხარულით მოგისმენთ.

ძველი მუშა № 40.

გაბარე მე?! რა უყავი ჩემს, დედის ანდერძს?! ჩემი თხოვნის მაგიერ შენ აქაურ ჯალათებს წააქარბე და კომოდში, კოლოფებში დამწყვდეულ ქალებსა და ბავშვებს ერთმანეთის სიკვდილი და უბედურება თვალთ დაანახე?! შენ არ იყავი, რომ ხანჯლის წვერზე ააცვი სამი წლის ბავშვი?! შენ არ იყავი, რომ დააობლე პაწია ბავშვები და სიცოცხლე მოუსპე მამას?! და ამას შემდეგ მოდიხარ ჩემთან და „ქრისტეს ლოცულობ“, შე საძაგელო?!.

გესმის?! „ქრისტეს ლოცულობ“ შენ, ჯალათო, ნამუს დაკარგულო?! მოდიხარ და დედას, თავისუფლებისათვის მებრძოლს, მეალერსები და მეხვევი კიდევ?! განა შენ უნდა ეკარებოდე წმინდა და სინდისიერ ადამიანს?! განა შენ — ბილწი ჩვენთან უნდა იყო?!.

არა და ათასჯერ არა! შენ გეალერსები დღეს, შენ მოგილოცავ აი, ამ დამბაჩას... დამბაჩა გავარდა და მოსე უსულოთ დაეცა დედის წინ!..

მთელი ხალხი ამ ალაგს შემოეხვია! იხსენიებდნენ მოსეს და ყველანი ეუბნებოდნენ: „შე, საძაგელო“!..

დედა.

კ ა ვ შ ი რ ი ს.

ბათუმის ევროპულ ქულების სახელწოდებაში მომუშავეთა პროფესიონალური კავშირის წესდება:

I. კავშირის მიზანი.

§ 1. კავშირის მიზანია:

- ა) თავის წევრთა პროფესიონალური, უფლებრივი და კლასობრივი ინტერესების დაცვა.
- ბ) გონებრივით და ზნეობრივით ამაღლება, სოლიდარობისა და კლასიური თვითშეგნების განვითარება.
- გ) მათი ცხოვრების მატერიალური პირობების გაუმჯობესების ხელის შეწყობა.
- დ) მატერიალური დახმარება წევრთა და მათი ოჯახებისათვის.

II. კავშირის მოქმედება.

§ 2. ყველა ამ მიზნის მისაღწევად კავშირი ცდილობს:

- ა) შემოიღოს რვა საათის სამუშაო დღე, ბ) ასწიოს ხელფასი, გ) მოსპოს ზედმეტი მუშაობა, დ) აკრძალოს ბავშვების მუშაობა თექვსმეტ წლამდე, ე) განსაზღვროს ქალების მუშაობა და ვ) საზოგადოთ გააუმჯობესოს შრომის სხვა პირობები.

§ 3. კლასიური სოლიდარობის და თვითშეგნების გასავითარებლათ, კავშირი, სხვა პროლეტარულ კავშირებთან და პარტიასთან შეთანხმებით, ატარებს და ანხორციელებს პირველ მაისის დღესასწაულობას.

§ 4. თავის წევრთა ყოველ გვარ გაქირავების დროს (უმუშევრობა და სხვ.) დასახმარებლათ, კავშირი აარსებს სპეციალურ დახმარების ფონდს, რომელიც შესდგება კავშირის შემოსავლის ნაწილიდან და სხვა კერძო შემოწირულობისაგან.

§ 5. თავის წევრთა ზნეობრივ და გონებრივ განსავითარებლათ, კავშირი აარსებს: ა) სამკითხველო-ბიბლიოთეკებს, ბ) საღამოსა და საკვირაო სკოლებს, გ) კლუბებს, დ) მართავს თეატრს, ლექციებს, სახალხო და სხვა სასარგებლო გასართობებს.

III. კავშირის საშუალებანი.

§ 6. კავშირის საშუალებანია:

- ა) ერთ-დროული საწევრო შემოსატანი, ბ) საწევრო თვიური შემოსატანი, გ) კერძო შემოწირულობანი, შემოსავალი წარმოდგენებიდან, სახალხო ლექციებიდან, საღამოებიდან და სხვ.

IV. კავშირის შედგენილობა, უფლება და მოვალეობა მის წევრთა.

§ 7. კავშირის წევრთა შეუძლია გახდეს ყველა ქულებისა და მის მზავს სახელწოდებაში მომუშავეებს, განურჩევლათ სქესისა, ეროვნებისა და პოლიტიკურ რწმენისა, თუ კი საწევრო ფული შემოიტანა და კავშირის წესდებებს ემორჩილება.

§ 8. არ შეუძლია იყვეს კავშირის წევრთა:

- ა) ხაზინის, ბ) იმთ, ვინც ასრულებს სახელწოდებაში გამგეობის რომელიმე ფუნქციას (მოურავები), გ) ვისაც წილი უდევს ხაზინის მოგებაში, დ) იმ მუშებს, რომლებიც გაფიცულების ალაგს დაიქვერნ, აგრეთვე იმ მუშებსაც, რომლებიც კავშირის სახელს უტყბს თავის უზნეობით ან სხვა გვარით (რასაკვირველია, გასწორებამდის).

§ 9. ა) ვინც იღებს თვეში არა ნაკლებს 20 მანეთისა,

მას ერთ-დროული საწევრო ფული შემოაქვს ერთი მანეთი, ბ) ვინც 20 მან. ნაკლებს—50 კაპ., გ) ყოველთვიური საწევრო შემოსატანი არის ჯამაგირის 20%.

§ 10. ყველა წევრს თანასწორი უფლება და მოვალეობა აქვს. არჩევნების დროს—ამრჩევლს და ასარჩევს,—თითო—თითო ხმა, რომლის გადაცემა სხვაზე არ შეიძლება.

§ 11. ახალი წევრების მიღება და გამორიცხვა წევრისა გამგეობის საქმეა—რაზედაც ის საზოგადო კრებას მოხსენებას უდგენს.

§ 12. წევრი, რომელსაც ორი თვის განმავლობაში თვიური შემოსატანი არ მიუტია, კავშირიდან ირიცხება;—შემდეგ, როცა შემოიტანს გასულ თვეებისას, ისევ უნდა იქნეს მიღებული.

§ 13. გამგეობას აქვს უფლება დაითხოვოს უზნეო და კავშირის ინტერესების მავნებელი წევრები, რომელთაც შეუძლიათ გაასაჩივრონ, თუ კი უკმაყოფილო იქნებიან, გამგეობის დადგენილება საზოგადო კრებაზე.

§ 14. გასულ და გამორიცხულ წევრთ მათ მიერ შემოტანილი ფულები არ უბრუნდება.

V. კავშირის გამგეობა.

§ 15. კავშირის განაგებს კავშირის ბიურო, რომლის წევრები პირდაპირ უნდა იქმნენ არჩეული საზოგადო კრებაზე.

შენიშვნა 1. თუ პირდაპირი არჩევნები გასაქირია, შეიძლება მოხდეს არაპირდაპირი—ორსართულიანი.

შენიშვნა 2. ამრჩევლთა ყოველთვის შეუძლიათ უკან გაიწვიონ თავიანთი წარმომადგენელი და ახალი აირჩიონ, თუ ამას უმრავლესობა თხოულობს.

§ 16. კავშირის ბიურო უძღვება კავშირის ყოველდღიურ საქმეებს და საზოგადოთ ხელმძღვანელობას უწევს მას საზოგადო კრების გადაწყვეტილების ფარგლებში;—ადგენს უმუშევართა დახმარებელ კომისიას, ფინანსიურ კომისიას, პროფესიონალურ კომისიას და სხვ.

§ 17. ყოველივე თავის მოქმედების შესახებ ბიურო ანგარიშს აძლევს საზოგადო კრებას.

§ 18. ბიურო ირჩევა სამი თვის ვადით.

§ 19. ბიუროს ჩვეულებრივი კრებები ხდება კვირაში ორჯერ. არაჩვეულებრივი—ბიუროს $\frac{1}{3}$ ან კავშირის 10 წევრის წინადადებით.

§ 20. საზოგადო კრებები ხდება თვეში ორჯერ: ბიუროს ანგარიშის მოსასმენათ, მოხსენებების გასარჩევანთ, ბიუროსათვის ინსტრუქციების მისაცემათ და სხვა.

საზოგადო წესები.

§ 21. საზოგადო ან ბიუროს კრება კანონიერია, თუ მას წევრთა $\frac{2}{3}$ დავსწრო.

§ 22. კავშირის ყველა დაწესებულებებში კითხვები წყდება ხმის უბრალო უმეტესობით.

§ 23. კავშირის დაშლას და ყოველივე მის საქმის ლიკვიდაციას სწყვეტს საზოგადო კრება.

შენიშვნა. იგივე კრება ირჩევს სალიკვიდაციო კომისიას, ან კომისიას კავშირის ახალ წესებზე მოსაწყობათ.

რ უ ს მ თ ი.

მუშათა კანონმდებლობის გადაშენების შესახებ თათბარი. 20 დეკემბერს მოხდა კრება მუშათა კანონმდებლობის გადაშენების თათბირის შესახებ. ამ კრებაზე განიხილეს „დაქირავე-

ბის წესის“ შესახებ საკითხი. დიდი კამათი გამოიწვია სავაქრო-სამრეწველო სამინისტროს „ძირითად დებულების“ მეხუთე, მეექვსე და მეშვიდე მუხლებმა, რომლებიც ეხება გაფიცვებს, დაქირავების ხელშეკრულობის დარღვევის პირობებს და ფაბრიკის შინაგან წეს-რიგს. ფაბრიკანტები ძალიან გულ-მოსული არიან სამინისტროს კანონ-პროექტით და თავაზიანათ ეუბნებიან მინისტრს, რომ სამინისტრომ საქმის ვითარება არ იცის და კიდევაც იმიტომ შეიმუშავა ასეთი კანონ-პროექტი. ყველაზე მეტათ თავგამოდებით იცავს ხაზინების მხარეს და კრიტიკის ქარ-ცეცხლში ატარებს სამინისტროს კანონპროექტს ისევ ის „პეტერბურგის ფაბრიკა-ზავოდების პატრონების კავშირი“, რომელმაც ეხლა გმირ გლეზმერიის მაგიერ მეორე უფრო თავდადებული მებრძოლი ვერბიცი წამოაყენა. მეხუთე მუხლის განხილვის დროს, სადაც ნათქვამია, რომ „დაქირავების ხელშეკრულობა შეიძლება დაუყოვნებლივ დარღვეულ იქნეს ფაბრიკის ან ზავოდის გამგეობისაგან იმ პირობების გამო, რომლებიც იძულებულს ყოფნენ მას, ვეღარ მისცეს მუშას სამუშაო“,—ბ. ვერბიცი არ დაკმაყოფილდა ამით და მოითხოვა, შეეტანათ შიგ სიტყვა „უარის თქმა“ „დათხოვნა“ (სამუშაოდან); მეორე მხრით, პროფ. იაროცკიმ და ოზეროვმა მოითხოვეს, ნათლათ გარკვეულიყო ის პირობები, რომლების დროსაც შეეძლო ხაზინის მუშების დათხოვნა, რადგან, თუ ასე დარჩა, მაშინ ხაზინებს შეუძლიათ ეს მუხლი პირდაპირ თავიანთ სასარგებლოდ გამოიყენონ და როგორც უნდა, ისეთი ახსნა მისცენ და როცა უნდათ, მაშინ დაითხოვონ მუშები. ოზეროვის სიტყვით, უბრალო გაფიცვა საქმარისი იქნება, რომ მეხუთე მუხლის თანახმად, ხაზინებმა ქუჩაში გამოუძახონ მუშებს.

ვერბიციმ სთქვა: „მაქვს პატივი ეუბასუბო პროფ. ოზეროვს, რომელიც, მისი აზრით, უაზრო გაფიცვების შამხრავა“. გაფიცვები მოფიქრებული და აზრიანი უნდა იყოს, როცა მუშები იფიცებიან, როგორც ეს საფრანგეთში ხდება; სამი დღით წინათ უნდა შეატყობინონ ფაბრიკანტს, რომ იმანაც „მოიფიქროს“. შემდეგ ფაბრიკანტებმა საბუთათ მოიყვანეს სენატის სხვა-და-სხვა განმარტებები, სადაც სხვათაშორის, მოხსენებულია, რომ გაფიცვის დროს მუშებს სამუშაო ქირა არ უნდა მიეცეს და სხ.

რა ხდება ღმრთი? ლოძში საშაშარი ამბები ხდება. აღვირ წახსნილი ხაზინების ალაგმვა ვერავითარმა ძალამ ვერ შესძლო. დაიწყო ლოკაუტი. ლოკაუტს თან მოყვა მუშების ქალაქიდან გაძევება და სხვა რეპრესიები. აქტიონერულ საზოგადოების ფაბრიკის დირექტორს, პოზნანსკის, 20 დეკემბერს დებეშე მოუვიდა ბერლინიდან, სადაც ის გადაქრით სწერს: დაითხოვე საზოგადო რიცხვიდან ყოველი მეხუთე მუშა და, უკეთუ ამაზე არ დათანხმდენ, სულ ყველანი დაითხოვე. დირექტორმაც სისრულეში მოიყვანა ბრძანება და, რადგან მუშები გაჯიუტდნენ, ყველას ქუჩაში გამოუძახა ამჟამათ ლოძში 100 ათასი მუშა უსაქმოდ დარჩენილი.

გაზეთ „რუს“-ის ბოიკოტი. ბექდვითი სიტყვის მუშათა კავშირის გამგეობამ გამოაცხადა, რომ, რადგან გაზ. „რუსი“-ს გამომცემელმა ა. ა. სუვორინმა დაარღვია გასული წლის მაისში მომხდარ სამედიატორო სასამართლოს განჩინება მის და კავშირებს შორის, გამგეობა, გაზეთ „რუს“-ზე კარექტორებისა, ასოთ-ამწყობებისა, მემანქანეთა და სხვების

მუშაობას ბოიკოტს უცხადებს და მოუწოდებს გაზეთის თანამშრომლებს,—შეუერთდნენ ბოიკოტს და არაფერი დასწერონ ორშაბათის ნომერში.

ბექდვითი საქმის მუშათა სრულად რუსეთის კონფედერაციის დღიურ წეს-რიგის პროექტი: 1) ადგილობრივი საორგანიზაციო კითხვები; 2) შეკავშირება მუშების ოლქებათ და მთელ რუსეთში: ადგილობრივი კავშირი საოლქო და სრულიად რუსეთის. ერთი ოლქის კავშირების დამოკიდებულება. საოლქო ცენტრი. კასის მოწყობა. თანამდებობის პირები. დრო-გამოშვებით სივრდები, საერთაშორისო დამოკიდებულება. ტაქტიკური კითხვები შემდეგია: ტარიფის შესახებ, გაფიცვები, ბოიკოტი, ხაზინებთან შეთანხმების საშუალებები. საზოგადო კითხვები: კავშირების დამოკიდებულება პარტიებთან, პირველი მაისი, კავშირების დამოკიდებულება სახელმწიფო დუმასთან, კავშირების სრულიად რუსეთის სივრდი, ბექდვითი საქმის მუშათა სრულიად რუსეთის ორგანო და სხვა. კონფედერაცია 1907 წლის თებერვლის შუა რიცხვებში მოხდება.

ს ტ ა ტ ი ს ტ ი კ ა .

დიდხანია, რაც საზოგადოება ორ უმთავრეს მოწინააღმდეგე ბანაკათ იყო და არის გაყოფილი: მჩაგვრელი და დაჩაგრული, გამყვლეფელი და გაყვლეფელი, მონა და მონის უფალი, ყმა და ბატონი,—აი, რა არის გასული ცხოვრების დამახასიათებელი.

მაგრამ, დღევანდელმა კაპიტალისტურმა წარმოებამ საზოგადოებას გაყოფა უმწვერვალეს ხარისხამდე მიიყვანა და მათ შორის გაუფალი ორმო გათხარა. მან, ერთის მხრით, ხელიდან გამოგლიჯა მცხოვრებთა დიდ უმრავლესობას ყოველგვარი ცხოვრების სახსარი, ბედის ანაბარა ქუჩაში გაისროლა და თან უანერგა შიმშილი, სიცივე, სიღატაკე, ტირილი და გოდება; ხოლო, მეორეს მხრით, ერთ მუქა ბურჟუა-კაპიტალისტებს ხელთ უგდო მთელი სიმდიდრე, მთელი ცხოვრების სახსარი და თან დაულოცა მას ფუფუნება, განცხრომა, ნებივრობა, გიჟური დროს გატარება და უანგარიშოთ სიმდიდრის ფლანგვა. მან, ერთის მხრით, უმალღეს ხარისხამდე მიიყვანა შრომის ნაყოფიერება, საწარმოო ძალთა განვითარება, მაგრამ ამავე დროს თითქმის მთელი საზოგადოება, გარდა ერთ მუქა კაპიტალისტებისა, წარმოუდგენელ გაჭირებაში ჩააგდო, მოსპობისა და გადაშენების გზაზე შეაყენა.

ამნაირათ, კაპიტალისტურმა წარმოებამ მუშათა კლასს წინ დაუყენა გადასაწყვეტათ მეტათ რთული და დიადი ამოცანა: ან გახრწნა და გადაშენება მთელ საზოგადოებისა და ან კაპიტალიზმის მოსპობა და სოციალისტური წარმოების დამყარება. მუშათა კლასის მოწინააღმდეგე ნაწილმა კარგა ხანია რაც შეიგნო ეს ამოცანა და ბრძოლას ეწევა მის გადასაწყვეტათ. დიახ, მან შეიგნო, რომ კერძო საკუთრებაზე დამყარებული მსხვილი წარმოება ანუ კაპიტალისტური წარმოება მიზეზია დღევანდელ საზოგადოების აუტანელ მცდომარეობისა და სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლას ეწევა მის მოსასპობათ და სოციალიზმის განსახორციელებლათ. არ სძინავს ბურჟუა-კაპიტალისტებსაც; ისინი უკანასკნელ ძალ-ღონეს იკრებენ და გააფთრებით იცევენ არსებულ კაპიტალისტურ წარმოებას,

რადგან ამის არსებობაზეა დამოკიდებული მათი ბატონობა, ფუფუნება და განცხრობა.

ამაირათ, ყველა განათლებულ ქვეყნებში გაჩაღებული ბრძოლა წარმოებს დამჩაგრელობა და დაჩაგრულობა შორის, ბურჟუაზიასა და პროლეტარიატს შორის. ეს ბრძოლა შეადგენს დღევანდელ საზოგადო ცხოვრების მთელ შინაარსს და, რაც დრო გადის, რაც უფრო ღრმავდება ორმო მუშათა და ბურჟუაზიულ კლასებ შორის, და, ამასთანავე, რაც უფრო ცნობიერდება მუშათა კლასი, იმდენათ ბრძოლა მწვავე ხდება, იმდენათ ახლოვდება სათი კაპიტალისტურ წარმოების მოსპობისა. ამას ხედავენ ბურჟუაზია და, თოფ-ზარბაზნებს გარდა, სხვა საშუალებასაც მიმართავენ. ხოლო: ის ცდილობს, ერთის მხრით, სხვა-და-სხვა რეფორმების საშუალებით, შეამსუბუქოს კაპიტალისტური წარმოებით გამოწვეული მწვავე ტკივილები, ხოლო, მეორეს მხრით, დააბნელოს პროლეტარიატის კლასიური შეგნება და მოაჩვენოს მას, რომ კაპიტალისტური წარმოება თვითონვე სპობს თავისავე წარმოშობილ წინააღმდეგობას, მაგალითათ, კაპიტალისტებს აღარბეებს, ხოლო მუშათა კლასს ამდიდრებს და სხვა. ამაირათ სურთ დაარწმუნონ მუშათა კლასი, ვითომ კლასთა წინააღმდეგობა თან-და-თან ნელდებოდეს და ამიტომ არც საჭირო იყოს მისი, კაპიტალისტური წარმოების მოსპობა. მაგრამ ბურჟუაზიის ამგვარი ცდა ფუჭია და ყალბი. პირ-იქით, სინამდვილე გვიჩვენებს, რომ მდიდრები კიდევ უფრო მდიდრდებიან, ხოლო ღარიბები კიდევ უფრო ღარიბდებიან.

ამას ამტკიცებს, სხვათა შორის, სტატისტიკური ცნობებიც ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სადაც მუშათა კლასი სხვა ქვეყნებზე შედარებით უკეთეს პირობებშია, 1840 წელს თავის შექმნილ ღირებულებიდან მუშათა კლასი ღებულობდა 51 პროცენტს, ე. ი. ყოველ ას მანეთზე 51 მანეთს, ხოლო 1890 წელს, ორმოცდა ათი წლის შემდეგ, 45 პროცენტს, ე. ი. ყოველ ას მანეთზე 45 მანეთს, — დანარჩენი კი კაპიტალისტებს რჩებოდათ... როგორც ხედავთ, მუშათა კლასის ხვედრ ნაწილის მომატების მაგივრათ მოუკლია, ექსპლუატაცია გაძლიერებულა.

ამაირათ, ამერიკაში ღარიბები შედარებით კიდევ უფრო ღარიბდებიან, ხოლო მდიდრები კიდევ უფრო მდიდრდებიან.

თითქმის ასეთსავე სურათს ვხედავთ ინგლისშიაც: 1861 წელს ინგლისის მთელი შემოსავალი ყოფილა 832 მილიონი გირვანქა სტერლინგი (სტერლინგი ათ მანეთს უდრის), აქედან მუშათა კლასი ღებულობდა 388 მილიონს; ხოლო 1891 წელს შემოსავალი ავიდა 1600 მილიონზე, თითქმის ერთი-ორათ გაიზარდა, აქედან მუშათა კლასი ღებულობდა 607 მილიონს, დანარჩენს კი, — 993 მილიონს — კაპიტალისტები. მაშ, აქაც მდიდრების ხვედრ ნაწილს შედარებით უფრო უმატნია, ვინემ მუშათა კლასისას.

ამასვე ამტკიცებს საფრანგეთში 1890 წელს შეკრებილი ცნობები: ბურჟუაზია ღებულობდა 22 მილიარდ მარკამდე, — მუშათა კლასს, გლეხ-კაცობას და ხელოსნებს, მიუღიათ 12 მილიარდი, ე. ი. მთელი წლიურათ შექმნილ სიმდიდრის თითქმის ერთი მესამედი, ხოლო მდიდრებს თითქმის ორი მესამედი. ამას გარდა, სტატისტიკური ცნობები გვეუბნება, რომ კაპიტალისტთა შორის ძლიერ მდიდართა რიცხვი შედარებით უფრო იზრდება, ვინემ საშუალო და ნაკლებ მდიდართა რიცხვი. მაგალითათ, ინგლისში, 1843-დან 1880 წლამდე შეძლებულთა რიცხვი, რომელთაც წლიური შემო-

სავალი 500-დან 5 ათასამდე გირვანქა სტერლინგი ჰქონია, ერთი-ორათ გაზრდილა, ისეთების რიცხვს, რომელთაც 5 ათასიდან 10 ათას კირვანქამდე ჰქონია შემოსავალი, ერთი-სამათ მოუმატნია, მდიდრებს, რომელთაც წლიურათ 10 ათასიდან 50 ათასამდე შემოსავალი ჰქონიათ ერთი-ოთხათ უმატნია; ხოლო ძალიან მდიდრებს, ანუ მილიონერებს, რომელთაც 50 ათას გირვანქაზე მეტი წლიური შემოსავალი ჰქონია, რვაჯერ უმატნია. ნუ დაივიწყებთ, რომ ამავე დროს მუშის წლიური შემოსავალი 31 გირვანქაზე ძლიერს აღიოდა.

ასეთია ცნობები სხვა ქვეყნების შესახებაც. პრუსიაში, მაგალითად, მეტს განსხვავებასაც ვხედავთ, იქ 1845 წლიდან 1873 წლამდე მსხვილ მდიდართა რიცხვს, რომელთაც 200 ათასი ტალერი შემოსავალი აქვთ, 21-ჯერ უმატნია.

ამაირათ, ცნობები და სინამდვილე ჩვენ გვიჩვენებს, რომ სიმდიდრე მატულობს და იზრდება, მაგრამ ეს სიმდიდრე მდიდრების ხელში იყრის თავს და არა მუშების ხელში, როგორც ამას ბურჟუაზიის დამცველები გაიძახიან. დიხ, მდიდრები კიდევ უფრო მრავლდებიან და მათი სიმდიდრე კიდევ უფრო იზრდება, ხოლო ღარიბები კიდევ უფრო ღარიბდებიან და მათი მდგომარეობა კიდევ უფრო უარესდება. ამასვე ამტკიცებს შემდეგი სტატისტიკური ცნობებიც:

უკანასკნელ წლებში ყოველ ქვეყანაში მატულობს უკიდურესი სიღარიბე-მათხოვრობა, რომელსაც პაუპერიზმს ეძახიან. ინგლისის ცენტრალურ საგრაფოებსა და ლონდონში, ამ უმდიდრეს ქვეყანასა და ქალაქში მთელი დედამიწის ზურგზე, პროლეტარიატის 40-დან 45 პროცენტი სიბერის დროს იძულებულია მოწყალეობით ირჩინოს თავი. იგივეა საფრანგეთის სატახტო ქალაქ პარიზში: 1886 წლიდან 1891 წლამდე, ე. ი. 5 წლის განმავლობაში მცხოვრებთა რიცხვს მოუმატნია მხოლოდ 4 პროცენტი, მათხოვართა რიცხვს კი — 21 პროცენტი.

ასეთია პროლეტარიატის მდგომარეობა არა მარტო პარიზში, არამედ მთელ საფრანგეთშიაც. ასეთსავე სურათს ვხედავთ სხვა ქვეყნებშიაც, მაგალითათ, ბელგიის სატახტო ქალაქ ბრიუსელში 1875 წელს ერთი მათხოვარი მოდიოდა ყოველ ცხრა კაცზე, 1894 წელს-კი ყოველ ოთხ კაცზე. როგორც სჩანს, ბრიუსელის მცხოვრების ერთი მეოთხედი იძულებულია მოწყალეობას ხელი გაუშვიროს. ანდერლესტში კი (ბელგიაში) 1875 წელს ერთი მათხოვარი მოდიოდა ყოველ 35 კაცზე, ხოლო 1894 წელს — ყოველ 8 კაცზე, ე. ი. 19 წლის განმავლობაში ლატაკთა რიცხვს ოთხჯერ უმატნია.

აქ ჩამოთვლილ მაგალითებიდან აშკარაა, რომ მუშა ლატაკდება და სიღატაკე უფრო სწრაფათ იზრდება, ვინემ მცხოვრებთა რიცხვი და სიმდიდრე. აი ეს სიღატაკის ზრდაა ერთი უდიდესი მიზეზი სხვა-და-სხვა დანაშაულობათა გაძლიერებისა, რაზედაც მკვერმეტყველურათ ლაღადებენ ყველა ქვეყნის ცნობები. იგივე სიღატაკე აიძულებს პროლეტარიატის ოჯახის ყველა წევრებს — ქალებსა და მცირე წლოვანთ, დასტოვონ ოჯახი და ბაზარში გავიდნენ სამუშაოს საძებნელათ, თავის გასაქირავებლათ.

ხშირათ ბურჟუაზიის დამცველები უთითებენ იმ გარემოებაზე, რომ უკანასკნელ ხანებში სამუშაო დღე თანდათან მოკლდება და ხელფასი მუშებისა მატულობს. მართალია, მაგრამ ეს მუშების მდგომარეობის გაუმჯობესებას არ ნიშნავს. ვინ არ იცის ახლა, რომ სამუშაო დღის შემოკლება შრომის შემცირებას არ ნიშნავს. თუ, ერთის მხრივ, სამუშაო დღე

მცირდება, მეორეს მხრივ, შრომა კიდევ უფრო ინტენსიური ხდება, შრომის განაწილებისა და მანქანების წყალობით. ასე რომ, მუშა მოკლე ხანში მეტს ენერგიას, მეტს სამუშაო ძალას ხარჯავს, ვინემ წინეთ გრძელი სამუშაო დღის განმავლობაში. რაც შეეხება ხელფასის მომატებას, ამაზე უნდა შევნიშნათ შემდეგი: ხელფასის შესამჩნევად მომატება საერთო მოვლენა არ არის, უმეტეს შემთხვევაში ხელფასის მომატება ხდება იმ მუშათა წრეებში, რომელნიც ორგანიზაციულათ შეკავშირებულია, ხოლო ჩვენ ვიცით, რომ შეკავშირებული არ არის მთელი პროლეტარიატის მეზუთელიც კი. ამას გარდა, ხელფასის მომატება მდგომარეობის გაუმჯობესებას არ ნიშნავს ყოველთვის, რადგან ცხოვრების სიძვირე უფრო იზრდება, ვინემ ხელფასი. მაგალითათ, უკანასკნელ 30 წლის განმავლობაში საფრანგეთში ხელფასმა იმატა 17 პროცენტი, ცხოვრება-კი 23 პროცენტით გაძვირდა. აგრეთვე საყურადღებოა ისიც, რომ ზედმეტი სამუშაო ძალის ხარჯვა ზედმეტ ხარჯებს თხოულობს დახარჯული ძალის აღსადგენათ. ასე რომ, თუ, ერთის მხრივ, თითო-ორი კაცი ემატება სამუშაო ხელფასს, სამაგიეროდ, კიდევ უფრო ძვირდება ცხოვრება და სამუშაო ძალის ხარჯვაც მატულობს. ამას მიუმატეთ ისიც, რომ უმუშევართა რიცხვი დღი-დღე იზრდება ყველა ქვეყანაში, ხოლო უმუშევრობა მუშებისათვის ნიშნავს შიმშილისაგან სიკვდილს.

მივიდეთ აგრეთვე მხედველობაში ისიც, რომ მოთხოვნილება საზოგადოთ იზრდება; მდიდრებს საშუალება ეძლევა ერთი-ორათ და ერთი-ოთხათ დაიკმაყოფილონ მოთხოვნილება, მუშები-კი იძულებულია მომატებულ მოთხოვნილებაზე ხელი აიღონ.

ამნაირათ, მდიდრებსა და ღარიბებს შორის არსებული ორმო კიდევ უფრო ღრმავდება, მდიდრები და ღარიბები კიდევ უფრო შორდებიან ერთმანეთს. ესნა მხოლოდ კაპიტალისტურ წარმოების მოსპობაშია.

მაშ, მუშათა კლასის ბრძოლას კაპიტალისტურ წარმოების ფარგლებში თავის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ მხოლოდ ის აზრი აქვს, რომ თავი იხსნას ფიზიკურ და ზნეობრივ გადაშენებისაგან.

აი, რას ამბობს ამ ბრძოლის შესახებ რუსეთის გამოჩენილი სოც.-დემოკრატი: „პროლეტარიატი იმ კაცის მდგომარეობაშია, რომელიც წყლის მიმდინარეობის წინააღმდეგ მიცურავს; რომ მისცეს თავი მიმდინარეობას, მაშინ იმას წყალი სისწრაფით გააქანებდა ქვევით და ძან შორს წაიღებდა; მაგრამ ის ცდილობდა ზევით წასვლას, ამიტომ მიმდინარეობამ ცოტათი დააქანა ქვევით და ისე შორს ვეღარ წაიღო, მაგრამ მიმდინარეობამ მაინც დააქანა ის ქვევით“.

ასეთია მუშათა კლასის მდგომარეობა დღევანდელ კაპიტალისტურ წარმოებაში. ის ებრძვის კაპიტალისტურ წარმოების ცუდ მხარეებს, მაგრამ კაპიტალისტური წარმოების გამანადგურებელი ტენდენცია უფრო ძლიერია; ამიტომ მუშათა კლასი თავისი ბრძოლით ცოტათი მაინც ფრთებს აკვეცს გამანადგურებელ ტენდენციას და მით გადაშენებიდან თავს იხსნის, და მასთან ერთად ძალას და ღონეს იკრებს კაპიტალიზმის მოსასპობათ და სოციალიზმის განსახორციელებლათ.

კავშირებში.

ამას წინეთ „ახალ დროებაში“ (№ 4—რუსეთი) დაბეჭდილი იყო სრულიად რუსეთის ბექდვითი საქმის მომუშავე-

თა კონფერენციის მომწვევი ორგანიზაციული კომისიის მოწოდება კითხვებით კავშირებისადმი. ამ კითხვებზე პასუხს იძლევიან ბათუმიდან. აი, ეს პასუხები:

1. ბათუმის ბექდვითი საქმის წარმოებაში ირიცხება სულ 45 მუშა.
2. პროფესიონალური კავშირი დაარსდა 1 დეკემბერს, 1906 წ.—არალეგალურად, მხოლოდ ვცდილობთ ნებართვის აღებას.
3. კავშირში ჩაწერილია 26 წევრი, რომელნიც იხდიან საწევრო გადასახადს.
4. მართელობა შესდგება 6 კაცისაგან: თავმჯდომარე, კასირი, სეკრეტარი და სამი სხვა წევრისაგან.
5. არ არის.
6. არ არის.
7. საზოგადო კრებები ხდება.
8. კასაში ნაღდი ფული არის 100 მ. და თვიური შემოსავალია 15 მანეთი.
9. კავშირის წევრთა შესატანი წლიური 1 მანეთი, თვიური მანეთზე კაპეიკი.
10. ბათუმში ბექდვითი საქმის ყველა პროფესიები შეერთებული არიან.
11. არა.
12. არა.
13. კასა დანაწილებულია შემდეგნაირად: გაფიცებულთა 60 პროც. და 40 პროც კი სხვა საქმიროებისათვის.
14. უსაქმოდ დარჩენილი 4 კაცია.
15. არ არსებობს.
16. არ არის.
17. არ არის.
18. არის ამორჩეული ბიურო, რომელიც ხელმძღვანელობს მუშების ალაგვას დაყენებას.
19. ჯერ არა გვაქვს, რადგანაც ახლად დაეარსეთ.
20. არაფერი გაფიცვები არ ყოფილა ამ წლის განმავლობაში, გარდა ერთი სტამბის გაფიცვისა, რომელიც დამარცხდა.
21. როდესაც გაფიცვა მოხდა, მაშინ კავშირი არ არსებობდა.
22. არაფერი არ დაუხარჯავს.
23. ჯერ არ ყოფილა ხაზინებისაგან ლოკატები.
24. არა.
25. ბათუმში არ არსებობს მუშათა არავითარი საერთო-ერთო დამხმარებელი კასები ჯერ-ჯერობით.
26. }
27. }
28. }
29. ჯერ არაფერი ჟურნალი და არც ფურცლები გამოგვიცა, რადგანაც კავშირი ახლად დაარსებულია.
30. კავშირის დაარსების შემდეგ არავინ დაუტყვევებიათ და არც გაუგზავნიათ.
31. ტარფს მომუშავენი არ აწესებენ.
32. ხაზინები იცნობენ ჩვენს კავშირს.
33. მომრიგებელი კამერა გვაქვს და შედგება 3 კაცი-საგან.
34. კვირაობით დასვენება არსებობს.

კავშირის ბიურო.

ჩვენ მივიღეთ თბილისის ლუდის-მხარშველ პროფეს. კავშირის საბჭოს რეზოლუცია:

„ვემხრობით-რა მკერვალთა დადგენილებას, ზიზის უცხადებთ იმ ხაზინებს, რომლებიც უსინდისოთ ფეხ-ქვეშ თელავენ მუშების პატიოსან მოთხოვნილებას,—და იმ მუშებსაც, რომელთაც თავის შეგნებით თუ შეუგნებლობით დაურღვევიათ მუშების სოლიდარობა და უმუშავიათ. თქვენ-კი, გაფიცულნი ამხანაგებო, მაგრათ იღებთ თქვენს მოთხოვნებზე.“

ჩვენ-კი, როგორც ახალ დაარსებული კავშირი,—გიგზავნით 10 მანეთს არა იმიტომ, რომ ამით თქვენი გიჟიკრებისაგან გამოხსნა გვინდოდეს, არამედ იმიტომ, რომ იგარძნონ მსუნაგ ხაზინებმა,—თქვენ მარტოთ მარტო კი არა ხართ ბრძოლის ველზე,—არა, თქვენთან ერთად თბილისის პროლეტარიატია...

მაშ, მედგრათ იბრძოლეთ, ამხანაგო—მკერვალეო!

რედაქციის პასუხი.

„ზარის“ მე № 6-ში უკანასკნელ გვერდზე—სტატიაში—„რედაქციისაგან“ ნათქვამია: „იმავე ნომერში „ახ. დრ“-ის რედაქცია გვიკიჟინებს მოსამსახურეთა საბჭოს გინებას და დემაგოგობას. ეს ცარიელი სიტყვებია! საბუთი?“ ჩვენ გვეგონა თავისთავად ცხადი იყო საბუთი, როცა ჩვენს წერილში უჩვენეთ „ზარის“ № 4-ის პირველი გვერდი,—სადაც სხვათა შორის სწერია: „ჩვენ არ ვიცით, რას მივაწეროთ ასეთი საქციელი: უმეტრებას თუ ბოროტ განზრახვას? უოველ შემთხვევაში სამწუხაროა, რომ ასეთი საქციელის ჩამდენი მთელ კავშირს ზედმადვანელობენ.“ ნუ-თუ ეს არ არის „სხვისი გინება და დამდაბლება“ და მათზე თავის-მართლების აშენება? ამას კომენტიარები არ სჭირია... ვისაც მართლა სურს სინამდვილე და ქეშმარიტება გაიგოს, კიდევ წაიკითხოს ორივე მხარეს შენიშვნები, ასწონ-დასწონოს და ისე დასდოს მსჯავრი. ჩვენ-კი მეტი „ლათაიებისათვის“ არ გვცალია და არც მკითხველების ყურადღებით გვინდა ბოროტათ ვისარგებლოთ... ურჩევთ „ზარმა“-ც აიღოს ხელი ამაზე და სხვა უფრო საინტერესო დროის საკითხს მიაქციოს ყურადღება. თუ არა, გამოდის, რომ „ზარი“ არამც თუ თავის თანამშრომელ კირილეს, არამედ თავისთავსაც სულ-მთლად წერის განუსაზღვრელ თავისუფლებას ანიჭებს...

მით უფრო ვალდებულია ასე მოიქცეს „ზარის“ რედაქცია, როცა ასე რყევითი ნდობა აქვს თავის თანამშრომელ კირილეს, რომ ვერ გაუბედია სთქვას—არც დათანხმება (ჩვენი, რომ კირილემ იცრუა) და არც არ-დათანხმებაო. ეს წაგეტ-უჯერება და ორ სკამზე ჯდომია, რაც არაფერი მხრით არაა მოსაწონი, მით უფრო ბექდვითი სიტყვის „მეთაურთაგან“, როგორებიც უნდა იყვნენ რედაქციის წევრნი...

კიდევ ვიმეორებთ,—კინკლაობას თავი ანებონ ამხანაგებმა და საქმეს, ნამდვილ საქმეს მოკიდონ ხელი...

ლია წიბრილი „ზარი“ რედაქციას.

ამხ. რედაქტორო!

რადგან გაზეთი იმ უსწორ-მასწორობის გამასწორებელია, რომელიც მეთაობს შეუგნებელ ხალხში, ამისათვის უმოჩილესათ გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ ამ ჩემს მცირე წერილს თქვენს პატივცემულ გაზეთის მახლობელ ნომერში.

წავიკითხე თქვენ-მიერ ქეჩა-ქუხილით სავსე წერილი ჩემსა

და „ახალი დროების“ წინააღმდეგ, სადაც იცავთ თქვენს თანამშრომელ კირილეს *).

რედაქცია ამბობს: „ჩვენ ვიცნობთ ჩვენს თანამშრომელს კირილეს და ჯერ სანამ ჩვენთვის არ დამტკიცებულა მისი ცნობის სიყალბე და მის მიერ მოსამსახურეების კავშირის განზრახ დამცირება, მანამ ჩვენ არ შეგვიძლია დავეთანხმოთ მას ან არ დავეთანხმოთ“. მაკირავებს, პატივცემულო რედაქცია, თქვენი ასეთი ვიწრო შეხედულება ადამიანებზე. ეს თქვენი საქციელი მაგონებს ბიუროკრატიულ სამსჯავროს, რომელსაც არ უნდა, რა დანაშაულიც უნდა მიუძღოდეს მაინც, გამტყუნდეს მის მოსამსახურე-მოხელე ხალხის შესახედვით.

მაკირავებს, პ. რედაქცია, თქვენი ასეთი ცალმხრივი მსჯელობა. თუ თქვენი თანამშრომლის წერილის სიმართლეში არა ხართ დარწმუნებული, რა უფლება გაქვთ ან ზნეობრივი, ან იურიდიული, რომ მიკიჟინებთ—„სტყუი“-ო. თქვენ ამბობთ: „ნიკოიეს წერილი ცარიელი სიტყვებია, საბუთიც ნიკოიეს წერილია „ახ. დროების“ რედაქციისათვისო!“ ამას, პატივცემულო რედაქცია, სიმონე აბუსერიძეც არ იტყვის *). თუ თქვენი რედაქცია თავის თანამშრომელს კირილეს ენდობა, თუმცა—რყევით, —ნუ-თუ „ახ. დროების“ რედაქცია არ უნდა მენდოს მე? სამწუხაროა რედაქციის ასეთი შეხედულება ამა თუ იმ საგანზე! ჩავჭიჩინებთ: „საბუთიო!“ არ ვიცი, ღმერთმანი, რას ეძახით თქვენ საბუთს? ზეციდან ხომ ვერ ჩამოვიღებ, პ. რედაქცია, თქვენთვის საბუთს და ამ ქვეყნიური საბუთი თქვენ ვერ გაკმაყოფილებს. რედაქცია მთელი ამ სიტყვის მნიშვნელობით უნდა ემსახუროდეს სიმართლესა, ის-კი ამბობს: „ნიკოიეს წერილი „ზარის“ რედაქციის, კირილეს და მის დამკავშირებელ წინააღმდეგ არის მომართულიო“. ჩემი წერილი, თქვენი შეხედულებით, სავსეა ათასგვარი ცილის-წამებით, ყოველად მოურიდებლად ათასგვარი სიცრუითა და მოპირდაპირის ქუჩური გაბიაბრებით. წერილი აშკარათ მიმართულია ჩვენი გაზეთის რედაქციის წინააღმდეგ; სწუხართ და ამბობთ, „რადგან ამ ნომერში ადგილი აღარ გვჩნდება, ამიტომ ვერ ვახერხებთ, ეხლავე ფარდა ავხალოთ „ნიკოიეს“ შეუწყნარებელ საქციელს და გავაცნოთ მკითხველს საქმის ვითარება,—აქ მხოლოდ უნდა აღვნიშნოთ ის სამწუხარო ფაქტი, რომ „ახალი დროების“ რედაქცია აყოლია „ნიკოიეს“ ფეხის ხმას და წერის თავისუფლებას ანიჭებს მასო!“... მაკირავებს, პ. რედაქცია, თქვენი ასეთი შეხედულება ჩემზე. „ლაქიას“ რომ ვაწერ ფსევდონიმით იმისთვის ხომ არ გაქვთ ასეთი შეხედულება ჩემზე? ნუ თუ თქვენი კირილე შეუცდომელ ანგელოზად გეჩვენებათ, და მე,—თქვენი უმოჩილესი მონა, თქვენი თანამშრომლის მიერ დამცირებულ „ლაქიათ“. სამწუხაროა, სამწუხარო! სწორეთ, სწორეთ! მე არ მაქვს წერის თავისუფლება, თორემ თქვენ ვინ დაგიშლის!.. წერის თავისუფლება რომ გაქვთ, ამისათვის ყველაფრის წერა არ შეიძლება, პ. რედაქცია! თქვენს ჩემზე მოტანილ იერიშს მაშინ ექნებოდა მნიშვნელობა, რომ ერთი იოტის ოდენა საბუთი მოგყავდეთ ჩემს წინააღმდეგ! სწორეთ, სწორეთ! სიმართლე თავისას გიიტანს!

თქვენ ცდებით, პატივცემულო რედაქცია, თქვენ თანამშრომელთან ერთად. კიდევ გაგიმეორებთ—ათასჯერ ცდეთ

*) იხ. „ზარი“ № 6.

*) სიმონე აბუსერიძე შეუგნებელი გლეხია გურიაში, რომელიც თავის შეუგნებლობით საზოგადოებას მასალას აძლევს ზნეობრივ მოიხსენიოს ის ხუმბრობის კილოთი მსჯელობის დროს. ავტორი.

ბით, როცა თქვენს კირილზე ასეთი ფართო შეხედულება გაქვთ და სხვაზე არა. . ეს არ შეფერის რედაქციას! აქ თქვენ „ნეიტრალიტეტს“ უნდა იცავდეთ და არა ერთი მხრით სჯიდეთ...

რადგან ეს ასეა, რომ ჩვენი მკითხველი საზოგადოება ჩვენი კინკლაობით არ შეეაწუხოთ და ასეთ დროს მკითხველებს დრო არ დაუკარგოთ, ამისათვის გიწვევთ მთელს რედაქციას, კირილესთან ერთად, სამედიკატორო სამართალში. ჩვენ-მიერ დასახელებული მედიკატორები გამოარკვევენ სამივეს, ე. ი. ჩემსას, კირილესას და „ზარის“ რედაქციის ფიზიონომიას... თქვენი ჭეჭა ჭუხილის არ მეშინია, არც იმის, რომ თქვენ უსაბუთოდ კირილეს იცავთ. . მე დამცველებს არ ვსაქიროვებ... ჩემის მხრით მედიკატორებთან ვასახლებ: №, №№, №№№, რომელნიც თავის დროზე დანიშნულ აღგილზე გიხსენებთ, ოღონდ თქვენც თქვენის მხრით ისწრაფეთ და მაცნობეთ თქვენი პასუხი.

„ნიკოი“.

სიტყვების ახსნა.

ა

აზარარიზი—მსხვილი მემამულენი, მიწათმფლობელები. 2) მომხრენი ისეთ პოლიტიკურ პარტიისა, რომელიც ცდილობს მსხვილ მიწათმფლობელთათვის სასარგებლო კანონების გამოცემას.

აზარარიზი საკითხი—საკითხი შესახებ იმისა, თუ როგორ მოეწყოს მშრომელ გლეხ-კაცობისათვის მიწათმფლობელობის და მიწათმოქმედების საქმე; კრებული მეცნიერულ და პრაქტიკულ აზრთა, რომელნიც შეეხება მიწათმფლობელობის და მიწათმოქმედების ფორმებსა და სასოფლო მეურნეობის განვითარების კანონებს.

აზარარიზი—ის, რაც მიწათმოქმედების საკითხს ეკუთვნის.

ანტროპოლოგია—მეცნიერება ადამიანის განვითარების შესახებ.

ანტროპოლოგიური—ის, რაც ანტროპოლოგიას ეკუთვნის და მის თვისებას შეადგენს.

არისტოტელი—ძველი საბერძნეთის მეცნიერი და ფილოსოფოსი.

ანტიპური—ძველი, რაც ძველი ქვეყნის ცხოვრებას შეეხება.

ბ

ბიოგრაფია—მეცნიერება, რომელსაც მიზნად აქვს დამიწის, როგორც მსოფლიოს ნაწილის, შესწავლა.

დ

დემოგოგია—მწერლობისა ან სიტყვის საშუალებით საზოგადოების გრძნობებისა და სუსტი მხარეების აღძვრა, ათამაშება რაიმე მიზნის მისაღწევად.

დემოგოგი—მეთაური, გმირი, რომელიც დიდ გავლენას ახდენს ხალხზე, მისი გრძნობებისა და სუსტი მხარეების აღძვრის საშუალებით.

დამატებითი—რუსეთში მყოფ სომხების ნაციონალისტური პარტია, რომელსაც აზრად აქვს ოსმალეთში მყოფ სომხების დახმარება და განთავისუფლება, უარყოფს კლასთა ბრძოლას და სომხის პროლეტარიატს ხელს უშლის სომხის

ბურჟუაზიასთან ბრძოლის საქმეში. ბოლო დროს ამ პარტიას თანდათან სცილდება პროლეტარული ნაწილი, რის გამო პარტია სუსტდება და გადაშენების გზაზე დგება.

ვ

ვულგარული—მოუხეშავი, უბრალო, გაცვეთილი.

კ

კონტრ-რევოლუცია—მთავრობის ან რეაქციონერების-მიერ ძალდატანებითი ცვლილების მოხდენა, რომელსაც აზრად აქვს წაართვას ხალხს რევოლუციით მოპოვებული უფლებანი.

კაბაზოკრიული—გადაჭრილი, უცილობელი.

კომპონენტი დაწყობა, შეერთება სხვა-და-სხვა საგნებისა ანუ გარემოებათა.

კომპრომისი—შეთანხმება ორივე მხრის დამოების საშუალებით.

კლიმატი—ჰავა.

ო

ოპიუმიზმი—მოუდგომელად გადაცემა ანუ შესწავლა რაიმე საკითხის.

პ

პარლამენტარიზმი—სახელმწიფოს ისეთი წესწყობილება, როდესაც კანონმდებლობითი უფლება და მართვა გააქვთ ეკუთვნის ხალხის წარმომადგენელთ.

პანთეიზმი—ფილოსოფიურა მიმართულება, რომელიც ბუნებასა და ღვთაებას აერთიანებს, ღვთაებას ბუნებაში ხედავს.

პანთეისტი პანთეიზმის მომხრე.

პარალელიზმი—შედარება-შესაბამება სხვა და სხვა საგნებისა და კითხვებისა.

პრემიერ-მინისტრი—პირველი მინისტრი ანუ მინისტრთა კაბინეტის მეთაური კონსტიტუციონალურ სახელმწიფოში.

ს

სოციოლოგია—მეცნიერება, რომელსაც მიზნად აქვს ადამიანთა საზოგადოების განვითარების კანონების შესწავლა.

ტ

ტაღიზი—განმტკიცებული ზნე-ჩვეულება, გადმოცემა გასული ცხოვრების შესახებ.

უ

ულტრა—სიტყვის ნაწილი, რომელიც სხვა სიტყვასთან შეერთების დროს, აძლიერებს უკანასკნელის მნიშვნელობას, მაგალითად, ულტრა რეაქციონერი—უკიდურესი რეაქციონერი.

ჰ

ჰეგელი—გერმანიის ფილოსოფოსი (1770—1831) შემქმნელი აბსოლიუტურ იდეალიზმისა, რომლის აზრითაც ყოველივეს დასაბამი არის იდეა, ხოლო მსოფლიო და მსოფლიოს განვითარება ამ იდეის გამოხატულებაა. უმაღლეს საფეხურს ამ პროცესისას შეადგენს კაცობრიობის ისტორიული და გონებრივი განვითარება, რომელშიც აბსოლიუტური იდეა თავის თავსა სცნობს.

„ახალი დროების“ რედაქციის შემოსავალ-გასავალი

13 ნოემბრიდან 1-ლ იანვრამდე 1907 წ.

შ ე მ ო ს ა ვ ა ლ ი:

1) ხელის მომწერთაგან	407 მ. 12 კ.
2) აგენტებისაგან პროვინციებიდან და ქალაქებიდან	168 „ 32 „
3) განცხადებისაგან	35 „ 90 „
4) თბილისში ცალკე ნომრები გაიყიდა	68 „ 75 „
5) ეალათ აღებული	862 „ 10 „
	1542 მ. 19 კ.

შემოუტანელი დარჩა ცალათ:

1) აგენტებზედ პროვინციებში და სხვა და სხვა ქალაქებში	403 მ. 91 კ.
სულ შემოვიდა. 1946 მ. 10 კ.	

გ ა ს ა ვ ა ლ ი:

1) ჯამაგირები რედაქციის და კანტ. მოსამს.	380 მ. 76 კ.
2) სტამბას	585 მ. —
3) გაზეთისთვის ქალაქის	305 „ 30 „
4) ბიბლიოთეკის მოწყობა და სხვა საჭირო ნივთები რედაქციისთვის	77 „ 46 „
5) სარედაქციო და სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯ.	116 „ 57 „
6) ქირა რედაქციის ბინისთვის	60 „ — „
7) გონორარი	16 „ 24 „
	1541 მ. 33 კ.

ნოემბრის ჯამაგირში უნდა მიეცეს კიდევ თა-

ნამშრომლებს და სხვა რედაქტ. მოსამს. 168 მ. 34 კ.

სულ გასავალი. 1709 მ. 67 კ.

კასაში დარჩა ფული — 82 კ.

შემოუტანელი ნიხია 403 მ. 91 კ.

სულ . 404 მ. 63 კ.

გარდა ამისა შემოვიდა რედაქციაში შემოწირულება 34 მან. და 39 კ., რომელიც გადაეცა დანიშნულებისამებრ.

„ახალ დროების“ რედაქციის კანტორა.

დ ა ხ მ ა რ ე ბ ა .

ბატონო რედაქტორო! ჩვენ, როტშილდის ქარხნის ზღვის განყოფილებაში მომუშავე მატროსებმა, მოვავროვეთ თორშეტი მანეთი ტაბოლის გუბერნიაში ს. ნოვოზიამსკში გადასახლებულ პოლიტიკურ დამნაშავეების, ოცდასამ ქართველთა სასარგებლოდ და გიგზავნით თქვენ, ვინაიდან თქვენს რედაქციას უფრო უკეთესი, სწორი ადრესით შეეძლება გავზავნა დანიშნულებისამებრ.

ამასთანავე გთხოვთ, თქვენი გაზეთის საშუალებით გამოუცხადოთ მადლობა, ამხანაგურის თანაგრძნობისათვის ზემოხსენებულ—ამხანაგ მატროსებს.

ბათუმის ამხანაგების მონდობილებით ერასტო გიორგისძე ბესელია.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ ი

ექიმი ე. პ. ჩიქოვანი

იღებს ავანსურებს ყველ-დღე 12—2 საათ.—ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, სახლი № 17.

1 იანვრიდან გამოდის ყოველდღიური პოლიტიკური ლიტერატურული ქართული გაზეთი

მ ნ ა თ ო ბ ი .

გაზეთი ელირება:

თ . ბ ი ლ ი ს ზ ი

წლიურათ 5 მან., ექვსი თვით 3 მან., თვიურათ 50 კაპ.

ძ ა ლ ა ძ ბ ა რ ე თ

წლიურათ 6 მან., ექვსი თვით 3 მ.—50 კ., თვიურათ 60 კაპ.

ცალკე № ყველგან 3 კაპეიკა.

შოსტის ადრესი: Тифлиς, Мих. пр., типография Гр. Чакиани, тамъ-же КОНТОРА газеты „МНАТОВИ“.

აქვე მიიღება ხელის მოწერა.

საგლახო გაზეთი

„მ ი წ ა“

მიიღება ხელის მოწერა 1907 წლისთვის.

„მიწა“ ემსახურება მიწის მუშა გლეხებს და ყოველთვიურად ყოველგან დაიცავს მათ ინტერესებს.—1607 წელს „მიწა“ გამოვა იმავე შინაარსით, როგორც გამოდის დღეს. გარდა „მიწის“ ნომრებისა 1907 წელს ხელის მომწერლებს დაურთავთ ოთხი წიგნაი „გლეხის სამკითხველო“:

1. საგლეხო კალენდარი 1907 წ. (გამოც. გლეხისა).

2. ბატონეშობა და გლეხების განთავისუფლება საქართველოში. ა. ყიფშიძისა.

3. საფრანგეთის რევოლუციის ისტორია. ოლენინისა თარგმანი.

4. სასოფლო-სამეურნეო წიგნი.

ეს წიგნები უფასოდ გავგზავნება მხოლოდ ხელის მომწერლებს: 4 თვის ხელის მომწერს გავგზავნება 1 წიგნი, 6 თვისას—2 წიგნი და ერთი წლისას—4 წიგნი.

ხელის მოწერის ფასი: ერთის წლით—3 მან., ნახევარი წლით—1 მან. 60 კაპ., თვით—1 მან.

ამერიკულ ვაზის საწარგე

„კ ლ ო - ჟ გ უ რ უ ლ ი“

ქუთაისში განაგრძობს შეკვეთას დამყნილ ამერიკულ ვაზისას 75 მანეთათ 1000 ცალი და ნიადაგის გადმოსაბრუნებლად 10—20 მან. 1000 მეტრი.

ახსნა-დარიგების პრეისკურანტი მსურველთ დაგზავნებათ უფასოდ.

პატივისცემით ტაბოა.

რედაქტორ-გამომცემელი დ. გიგიზაშვილი.